

Programma 3

Opgave Mens en Zorg

Opgave Perspectief Mens en Zorg

In het vastgestelde beleidskader sociaal domein verschuiven we de focus op zorgplicht naar volwaardige deelname van inwoners in de samenleving. Iedereen moet naar vermogen mee doen. Mee kunnen doen, én hier ook zelf aan bijdragen. Voor zichzelf, en voor een ander. Enerzijds omdat dit het beste is voor de inwoner zelf, en anderzijds omdat alleen dan adequate zorg en ondersteuning houdbaar is in de huidige context van toenemende (zorg-)vraag en arbeidsmarktproblematiek.

Om dit te bereiken is verandering nodig. Wij denken hierbij aan meer aandacht voor preventie, meer integraliteit en een betere een andere balans tussen collectieve, voorliggende, voorzieningen en geïndiceerde zorg en ondersteuning. Dit vraagt een andere manier van werken van onszelf en onze maatschappelijke partners. Inwoners en hun leven, wensen en mogelijkheden als vertrekpunt nemen. En ondertussen de beweging naar voren versterken. Vroeger signaleren, breder kijken, vraagstukken eerder oppakken en oplossen, met minder dwang en escalatie. In het vertrouwen dat het dan ook minder kost. En dat alles vanuit het besef dat de gemeente niet de gemeenschap zelf is, maar een partner in die gemeenschap. En dus juist ook niet overal van is, alles op hoeft te pakken of alles hoeft te betalen. Maar daarvoor wel heel duidelijk moet zijn over de eigen rol, ambitie en mogelijkheden.

In de komende jaren zetten we, samen met partners en inwoners, in op laagdrempelige ondersteuning in de wijken en directe omgeving. Ook stimuleren we maatschappelijke initiatieven. Daarom is het belangrijk voor de langere termijn te investeren, wat mogelijk eerst hogere kosten met zich meebrengt voordat dit zich vertaalt in lagere kosten voor de zorg. In de eerstvolgende begrotingswijziging doen wij u hiervoor enkele voorstellen.

Ontwikkelbudget Sociaal domein

De gemeente Geertruidenberg investeert jaarlijks aanzienlijk in nieuw beleid. Dat is ook hard nodig gezien de grote vraagstukken en snelle ontwikkelingen in de samenleving. Hiervoor worden deels eigen lokale middelen ingezet, en deels middelen die door de landelijke overheid via diverse kanalen beschikbaar worden gesteld voor specifieke beleidsdoelen. In het kader van de beoogde integraliteit, prioritering en effectiviteit willen we meer inhoudelijke én budgettaire samenhang brengen tussen al deze middelen. En daarmee ook meer flexibiliteit én transparante creëren in de inzet van deze middelen. Dit sluit ook aan bij de motie van de gemeenteraad om meer kleinschalige initiatieven te kunnen blijven subsidiëren. Daarvoor is het van belang dat er meer vrije middelen beschikbaar komen.

Met ingang van dit begrotingsjaar creëren we daarom een integraal ontwikkelbudget ad € 180.000. Dit budget wordt gevormd door de overheveling van verschillende deelbudgetten, waaronder de stelpost Ontmoeting en dagbesteding (€ 20.000), subsidies sociaal domein (€30.000), restpost Sociaal wijkteam (€ 10.000) en projectgelden OHOT (€ 28.000). Daarnaast leggen we een claim op de zogenaamde POK gelden (€92.000). De POK gelden maken onderdeel uit van de algemene uitkeringen en worden in de volgende begrotingswijziging verwerkt.

3.0 Beleidsrijke begroting 2023

Opgave Mens & Zorg

Programmamanager

Bestuurlijk	Visie	Iedereen in de gemeente Geertruidenberg doet naar vermogen mee, en draagt naar vermogen bij. We kijken naar elkaar om en voelen ons verbonden				
	Strategische doelstellingen	Inwoners zijn en blijven vitaal	Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer	Meer sociale cohesie in de lokale samenleving	Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak	Houdbare basisondersteuning
Ambtelijk	Maatschappelijke effecten	Inwoners leven bewuster gezond - Inwoners zijn actief en voelen zich mentaal gezond	Inwoners anticiperen op volgende levensfasen - Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden	Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde - Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk	Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroegsignalering - Inwoners leveren een maatschappelijke bijdrage	Het gebruik van voorzieningen is gebaseerd op maatwerk - Gelijke kansen voor kinderen en jongeren om talenten te ontwikkelen

Inhoud

3.1 Inleiding

Vanaf 2015 is de gemeente Geertruidenberg in hoog tempo verantwoordelijk geworden voor steeds meer taken op het gebied van zorg en ondersteuning aan (potentieel) kwetsbare inwoners. De taken zijn, samen met bijbehorende middelen, afzonderlijk aan de gemeente “gedecentraliseerd”.

Aanvankelijk heeft de nadruk gelegen op het goed overnemen van deze taken, het zorgdragen voor continuïteit van de ondersteuning aan onze inwoners en het inrichten van de regionale samenwerkingen die hiervoor nodig zijn. De integratie van deze nieuwe taken (met name WMO, Jeugd en Participatie) is na 2015 door de gemeente opgepakt in de zogenaamde 3- sporen aanpak:

1. Herkenbare en optimale toegang.
2. Effectieve zorg en ondersteuning.
3. Versterken zelforganisatie.

Er is (vooral) veel aandacht besteed aan spoor 1. Met de vorming van het loket Werk Inkomen Zorg (WIZ) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is de dienstverlening toegankelijk en overzichtelijk gemaakt voor inwoners. Met het realiseren van het beleidskader sociaal domein en de ontwikkeling van een beleidsagenda sociaal in 2021 is de basis gelegd om ook spoor 2 en 3 gedegen uit te voeren. Dit gaan we in de periode 2023-2026 realiseren via de opgave en het programma Mens en Zorg.

3.2 Missie

De gemeente heeft zich, als sociale gemeente, primair geconcentreerd op de overname en continuïteit van afzonderlijke taken, veelal in de vorm van het verstrekken van voorzieningen. Dit uit zich bijvoorbeeld in een ruimhartig voorzieningenpakket. De afgelopen jaren realiseren we ons dat we hier bewuster, terughoudender en anders mee om moeten gaan. Omdat de financiële kaders dit afdwingen, en omdat eigen initiatief de basis is voor duurzame, integrale, oplossingen en het versterken van veerkracht.

Onze gemeente kent een goed sociaal beleid. Daarbij stellen we de volwaardige deelname van inwoners aan de samenleving centraal. De gemeente ondersteunt op momenten in het leven dat die deelname moeilijk wordt of niet op eigen kracht mogelijk is. De toenemende problematiek in de samenleving en de oplopende kosten in het sociaal domein zijn een grote zorg. De schaarste op de arbeidsmarkt maakt meer professionele inzet ook steeds lastiger. Het spanningsveld tussen het niveau van voorzieningen en de beschikbare budgetten maakt het noodzakelijk dat we duidelijke keuzes maken.

In het vastgestelde beleidskader sociaal domein verschuiven we de focus op zorgplicht naar volwaardige deelname van inwoners in de samenleving. Iedereen moet naar vermogen mee doen. Mee kunnen doen, én hier ook zelf aan bijdragen. Voor zichzelf, en voor een ander. Inwoners die (tijdelijk) niet het vermogen hebben om hun problemen op te lossen of op te vangen worden ondersteund. Van inwoners die dit vermogen wel hebben wordt gevraagd dit zelf te doen. Om dit te bereiken is verandering nodig, de opgave Mens & Zorg .

**Iedereen in de gemeente Geertruidenberg doet naar vermogen mee,
én draagt naar vermogen bij.
We kijken naar elkaar om en voelen ons verbonden.**

3.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten

Strategische doelstellingen

Binnen de opgave Mens en Zorg zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. Inwoners zijn en blijven vitaal
2. Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer
3. Meer sociale cohesie in de lokale samenleving
3. Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak
4. Houdbare basisondersteuning

Dat we deze doelstellingen behalen gaat blijken uit maatschappelijke effecten die op moeten treden in de samenleving. Daarop richten zich dan ook de (extra) inspanningen die we de komende jaren gaan doen.

Wat willen we bereiken?

Inwoners zijn en blijven vitaal

Alle inwoners nemen verantwoordelijkheid én initiatief om fysiek, mentaal en sociaal, gezond en fit te blijven, zich te blijven ontwikkelen, weerbaar te zijn en er te zijn voor een ander.

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Inwoners leven bewuster gezond
2. Inwoners zijn actief en voelen zich mentaal gezond
3. Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk
4. Inwoners anticiperen op volgende levensfasen

Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer. Inwoners zijn weerbaarder tegen (financiële) risico's en veranderingen. Zij worden hierin beter ondersteund met signalering, informatie en begeleiding door betrokken organisaties.

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk
2. Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden
3. Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroeg signalering

Meer sociale cohesie in de lokale samenleving

De kernen van de gemeente Geertruidenberg zijn gastvrije, toegankelijke, veilige en initiatiefrijke gemeenschappen van inwoners en informele en formele organisaties waar iedereen bij hoort en gezien wordt.

Maatschappelijke effecten zijn :

1. Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk
  2. Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde
  3. Inwoners leveren een maatschappelijke bijdrage
  4. Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroeg signalering
- Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak: Professionele expertise wordt effectief en doelmatig ingezet én met de leefwereld van inwoners: vroegtijdig, zo kort als nodig, gericht op netwerkversterking, integrale ondersteuning en procesregie.

Maatschappelijke effecten zijn :

1. Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden
2. Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroeg signalering

3. De gemeentelijke toegang is laagdrempelig en gericht op zelfredzaamheid
4. Gelijke kansen voor kinderen en jongeren om talenten te ontwikkelen

Houdbare basisondersteuning: In dialoog met de samenleving worden beschikbare middelen ingezet, passend bij de ambitie, visie, positie en verantwoordelijkheid van de gemeente, aansluitend op de haalbaarheid bij aanbieders.

1. Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde
2. De gemeentelijke toegang is laagdrempelig en gericht op zelfredzaamheid
3. Gebruik van voorzieningen is gebaseerd maatwerk

3.4 Inspanningen

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten in op preventieve maatregelen zodat er minder dure hulp ingezet hoeft te worden. We stimuleren de vitaliteit onder inwoners. Zowel fysiek, mentaal als sociaal. We versterken de financiële zelfredzaamheid. We investeren in het perspectief voor jongeren en hun stap naar volwaardige deelname én bijdrage aan de samenleving. Ondertussen werken we aan de sociale cohesie in die samenleving. Door de sociale- en zorginfrastructuur in de wijk te versterken, en maatschappelijke en buurt-initiatieven te stimuleren, vergroten we de veerkracht en het zelf oplossend vermogen.

Er ligt een flinke opgave die we alleen samen, mét inwoners en partners, op kunnen pakken. En die vraagt om aanzienlijke investeringen in de komende vier jaar.

In de primaire begroting is hierop al voorgesorteerd door een ontwikkelbudget te vormen uit een aantal kleinere, nog niet gelabelde, budgetten voor nieuw sociaal beleid en een claim te leggen op de POK-gelden die door de landelijke overheid beschikbaar zijn gesteld voor het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening.

Daarbij is aangegeven dat we de besteding van het ontwikkelbudget bij de herziene begroting verantwoorden. Vandaar dat we in de toelichting op de begrotingsmutatie ook een uitleg geven over de begrotingsposten die worden gedekt door het ontwikkelbudget.

Samengevat investeren we extra in :

In lijn met de begroting doen we daarvoor onder andere de volgende extra inspanningen:

- Stimuleren van een gezonde en actieve leefstijl, onder meer met sporten en bewegen
De focus ligt hierbij op de vernieuwing van het sport (en beweeg-) beleid. Onze gemeente heeft een hoog voorzieningenniveau van verenigingen terwijl uit onderzoeken blijkt dat steeds minder mensen zich aansluiten bij een vereniging maar meer individueel in de openbare ruimte sporten. We zetten in op de doorontwikkeling van buurtsport, en willen we sport inzetten als preventief middel zowel voor de fysieke als de sociale component. We zorgen dat inwoners (meer) worden uitgedaagd om te bewegen en kiezen voor gezonde opties. Nieuwe ontwikkelingen worden hier in meegenomen, zoals het gebruik van de openbare ruimte om te bewegen en nudging.

We willen ook de ondersteuning aan verenigingen moderniseren en meer in lijn brengen met de opgave. Zo onderzoeken we de inrichting van een sport- vastgoedbedrijf en maken we een nieuwe subsidieprogramma met duidelijke randvoorwaarden voor de subsidiering van verenigingen en maatschappelijke initiatieven.

- Aanpak van (dreigende) schulden en armoede
De bestaanszekerheid komt de komende jaren voor een steeds grotere groep inwoners onder druk te staan. We investeren daarom in de ontwikkeling van integrale schuldhulpverlening, waaronder de inzet van budgetcoaches, en het realiseren van een structureel vangnet. Het inmiddels gerealiseerde noodfonds is hierin een concrete eerste stap.

- Versterking van de ondersteuning aan jongeren, kinderen en ouders

Er wordt extra inzet gepleegd op de gelijke kansen voor kinderen en jongeren. We doen dit vooral ook samen met jongeren. De dialoog met jongeren krijgt dan ook extra aandacht. We zetten in op jongerenparticipatie en de inzet van ervaringsdeskundigheid. Het onderwijs vervult, als 2e leefomgeving van kinderen, een belangrijke rol in het leven van kinderen en jongeren. We investeren extra in de samenwerking met onderwijs, met name gericht op het voorkomen of terugdringen van onderwijsachterstanden. Daarnaast zetten we in op versterking en verbreding van de maatschappelijke functie van, met name basisscholen, in hun directe omgeving. We werken aan een nieuw regionaal jeugdstelsel dat de oplopende inzet van jeugdzorg moet remmen door te zorgen dat ondersteuning eerder, lichter en makkelijker beschikbaar is én inwoners en professionals beter accepteren dat hobbels bij het leven horen. Met de uitvoering van al deze maatregelen verwachten we een inverteffect op de inzet van jeugdhulp. De verwachting is dat door deze kwaliteitsimpuls de kosten voor jeugdhulp worden geremd.

- Preventieve aanpak om het ontstaan van problemen te voorkomen

Inspanningen richten zich enerzijds vooral op het stimuleren van een meer preventieve aanpak, en anderzijds op een bredere, integrale aanpak in een nauwe samenwerking tussen de betrokken inwoner(s), hun directe netwerk en informele en formele ondersteuning. Preventie vraagt meer zicht op kwetsbare inwoners en maatschappelijke vraagstukken en het, continu, in beeld brengen van de resultaten die behaald worden (Monitor & effectmeting). De komende jaren kunnen we rekenen op veel landelijke middelen die beschikbaar komen voor tal van maatschappelijke vraagstukken. Het aanvragen en inzetten van die middelen vraagt extra inzet en aandacht. Professionele expertise willen we eerder inzetten met meer aandacht voor (dreigende) problemen, en als onderdeel van integrale aanpak, samen de betrokken inwoners(s), het directe sociale netwerk en andere betrokkenen vanuit informele en formele zorg.

- Ondersteunen van maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen

Inspanningen richten zich op de verbinding met en tussen inwoners en maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen. Hiervoor willen we onder meer wijkgericht werken verder ontwikkelen. Centraal daarin staat de benodigde sociale infrastructuur als het gaat om ontmoeten en activiteiten, het stimuleren maatschappelijke initiatieven, het initiëren van zorg in de wijk en het stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet zoals mantelzorg.

Ook voor zorg zetten we wijk meer centraal. We gaan aan de slag met zorg in de wijk en versterken samen met inwoners en partners de verbinding tussen het sociaal domein en het medisch domein. We bouwen door op de goede ervaringen die er bijvoorbeeld zijn met de wijk-GGD-er en de praktijkondersteuner jeugd (POH-Jeugd) en onderzoeken de inzet van nieuwe concepten zoals Welzijn op recept. Daarbij hoort ook de heroriëntatie op de huishoudelijke zorg. Ook vanwege het oplopende tekort aan arbeidskrachten moeten we er beter voor zorgen dat de beschikbare hulp bij de inwoners terecht komt die die het hardst nodig hebben.

- Het versterken van de basisondersteuning om participatie te waarborgen

Inspanningen zijn onder meer gericht op het ontwikkelen van de basisondersteuning en het herinrichten van Welzijn. Toegangslotetten voor vrij toegankelijke zorg moeten bekend en goed bereikbaar zijn. Hiervoor gaan de verschillende loketten in onze gemeente zich door ontwikkelen naar lokale dorpssteams. Hier is een brede expertise beschikbaar zodat direct met de goede professional het goede gesprek gevoerd kan worden en passende ondersteuning beschikbaar is. Om deze beweging te maken is het noodzakelijk om betere cijfers te krijgen over vraag, aanbod en productie van zorg en ondersteuning. We investeren in de monitoring en effectmeting van onze inspanningen door een passend en relevant dashboard te ontwikkelen.

De waarborg voor participatie vraagt expliciete aandacht op bestuurlijk en strategisch niveau. We leggen een stevigere verbinding tussen de WMO (begeleiding), participatie en inburgering waardoor een brede participatie en effectievere integratie plaatsvindt. Inspanningen richten zich onder meer op de verbreding van het aanbod voor (lokale) dagbesteding/ werkervaringsplekken. Met het oog op de verwachte toenemende instroom van statushouders investeren we in extra capaciteit in de uitvoering.

In 2023 hebben we het programma Mens en Zorg met veel in- en extern betrokkenen handen en voeten gegeven. Er ligt nu een stevig meerjarig programmaplan- en begroting om doelgericht, samen, en in samenhang, aan de grote opgaven in het sociaal domein te werken. We geven stapsgewijs invulling aan het thema van het programma “Meer speler, minder speelbal”. Door zelf goed te weten wat we willen en wat daarvoor nodig is kunnen we onze maatschappelijke partners met duidelijke opdrachten in staat stellen adequate ondersteuning aan inwoners te geven én, op basis van hun specifieke competenties en opdracht, effectief samen te laten werken en zo een dekkende sociaal maatschappelijke infrastructuur te ontwikkelen en te onderhouden.

In 2023 hebben we hierin belangrijke stappen gezet met partners als Surplus Welzijn, SportService Noord Brabant (Buurtsport), het CJG, het onderwijsveld (LEA) en het maatschappelijke middenveld (Actief-Akkoord). Veel doen we in regionaal verband met andere gemeenten. Ook hier brengen we onze agenda in en proberen we vergelijkbare bewegingen te maken. Zo hadden we een actieve rol in de ontwikkeling van reablement en welzijn op recept, en het strategieplan voor de jeugdregio WBO waar een nieuw jeugd(hulp)stelsel vorm krijgt. Regionale samenwerking wordt steeds belangrijker, en daarmee ook intensiever. Ook doordat de landelijke overheid hier steeds actiever op stuurt en veel opdrachten en middelen op regionaal niveau toekent. In 2023 hebben we afspraken gemaakt voor het inzetten van landelijke/regionale middelen in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (Gala) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA), en daarmee belangrijke randvoorwaarden ingevuld voor de uitvoering van onze ambitie.

Enkele voorbeelden van behaalde resultaten in 2023:

- Het sportakkoord is herijkt, wat vanaf juni 2023 het Actief-Akkoord heet. Samen met verschillende maatschappelijke organisaties, het onderwijs, verenigingen en ondernemers, is er gekeken naar welke thema's er voor sport-, spel- en cultuur het belangrijkste zijn om op te pakken. Dit gaat bijvoorbeeld over inclusiviteit, een veilig sportklimaat en een goed vrijwilligersbeleid. Ook zijn de eerste stappen gezet voor de doorontwikkeling van de inzet van de buurtsportcoaches. Vanaf 2023 wordt er meer ingezet op samenwerking met lokale partners en betere ondersteuning aan de sportverenigingen.
- Er is een evaluatie uitgevoerd van het huidige subsidiebeleid. De uitkomsten zijn met de gemeenteraad besproken in een de Raad Debatteert. De uitkomsten hiervan zijn gebruikt voor de bestuursopdracht die inmiddels wordt uitgevoerd. Verder is er in de zomer- en kerstperiode een laagdrempelige subsidieregeling voor initiatieven voor en door inwoners opengesteld. In beide perioden zijn er meer dan 30 initiatieven georganiseerd.
- Er is een noodfonds ingericht voor inwoners die in problematische, financiële situaties dreigden te komen vanwege de sterk stijgende energie kosten. 20% van de aanvragen die binnen zijn gekomen, kwamen daadwerkelijk in aanmerking voor het noodfonds en hebben financiële ondersteuning gehad vanuit het noodfonds. Onder andere de uitvoering van de energietoeslag

heeft ons meer inzicht gekregen in de doelgroep tussen 120 en 150% boven het sociale minimum.

- Er is een start gemaakt met een ketenaanpak jeugd. Het jongerenwerk heeft een aanvullende incidentele subsidie ontvangen, vanuit de landelijke NPO-middelen. Zo is er een behoefte-inventarisatie onder jongeren uitgevoerd; is er een online vragenlijst uitgezet en zijn er panelgesprekken gevoerd. Daarnaast is er extra ingezet op het meidenwerk (interventies die zich specifiek richt op kwetsbare meiden) en is er deelgenomen aan de Social Zone (een interventie gericht op eenzame jongeren). Het CJG heeft ook in 2023 een extra inzet gedaan op scholen vanuit de doelstelling van vroeg signalering en normaliseren. Deze samenwerking wordt door alle partijen als zeer zinvol ervaren. Sowieso investeren we als gemeente in een goede samenwerking met onderwijs door de lokaal educatieve agenda nieuw leven in te blazen en te komen tot gezamenlijke doelen.
- Het uitvoeringskader Jeugd vastgesteld met daarin opgenomen hoe we de komende tijd gaan werken aan onze ambitie dat iedere jongere, ongeacht afkomst, kwetsbaarheid, beperking, op de eigen manier in de samenleving kan meedoen en floreren en zich kan ontwikkelen tot een veerkrachtige zelfredzame volwassene. Als gevolg hiervan heeft de gemeente zich aangemeld voor deelname voor het project OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving). Op regionaal niveau is dit jaar verder vorm gegeven aan de regiovisie jeugd door het vaststellen van een strategieplan om te komen tot sterkte lokale teams.
- Wijkgericht werken is opgepakt en er is een start gemaakt met de ontwikkeling hiervan. een speerpunt hierin is de ontwikkeling van een nieuwe multifunctionele accommodatie (MFA) in Raamsdonksveer-Noord. In de MFA worden over een paar jaar de drie basisscholen met een kinderopvang gevestigd. Daarnaast wordt hierin een gymzaal en een wijkcentrum gevestigd. Deze MFA moet een “huis van de wijk” worden met initiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid in de wijk. De MFA wordt ook een verbindingsplek voor contact met welzijn en informele en formele zorg. Om daar de juiste keuzes in te maken investeerden we in wijkdata, en ontwikkelden we een participatietraject met inwoners en partners dat in 2024 wordt uitgevoerd. Eind 2023 ondertekenden de partners van onderwijs, welzijn en de gemeente een intentieverklaring voor de realisatie van MFA. De lessen uit dit project worden de komende jaren gebruikt bij de versterking van wijk- en ontmoetingspunten in andere delen van de gemeente.
- Er is geïnvesteerd in de bezetting en kwaliteit van het gemeentelijk sociaal domein. Door personele problemen, nieuwe taken (zoals wet inburgering, noodfonds e.d.) en een sterke toename van complexe ondersteuningsvragen was de kwaliteit van de uitvoering onder druk gekomen. In 2023 is dit op orde gebracht door de inzet van extra structurele capaciteit (m.n. participatiecoaches, kwaliteitsmedewerker) en zijn, met incidentele capaciteit, achterstanden in de implementatie van veranderende wet- en regeling grotendeels weggewerkt. Ook zijn enkele medewerkers na langdurige ziekte weer succesvol gere-integreerd. Ondertussen ontwikkelt het loket Werk, inkomen en Zorg (WIZ) zich verder door op het gebied van integraal en omgekeerd werken. Eind 2023 zijn alle medewerkers in de uitvoering ook fysiek bij elkaar geplaatst om integraal werken te stimuleren
- In juli 2023 is Surplus Welzijn gestart als brede welzijnsorganisatie in de gemeente Geertruidenberg. De overname van de medewerkers en activiteiten van Trema is vlot verlopen waardoor de dienstverlening aan inwoners is gewaarborgd. Naast het aanbieden van de basisvoorziening welzijn in onze gemeente hebben Surplus en de gemeente ingezet op een doorontwikkeling van welzijn. We zien nu al dat medewerkers van de gemeente en welzijn elkaar makkelijker vinden. Er is gestart met een pilot integraal wijkteam, waarbij medewerkers van het

loket Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) aansluiten bij het spreekuur van Surplus. De eerste resultaten daarvan zijn waardevol.

3.1 Openbaar basisonderwijs

Wat willen we bereiken?

Openbaar basisonderwijs

In 2023 streven we naar een prettige samenwerking met het basisonderwijs. Ook zijn we als gemeente verantwoordelijk voor solide en duurzame onderwijshuisvesting voor leerlingen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Basisonderwijs

Ook in 2023 wordt er door het basisonderwijs nog gebruik gemaakt van de NPO-gelden. Zo heeft het CJG extra budget ontvangen om scholen te kunnen ondersteunen.

Vanuit het Rijk geldt de regeling 'Specifieke Uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen', zijnde het Nationaal Programma Onderwijs (Hierna te noemen NPO). De NPO middelen kunnen tot en met schooljaar 2024-2025 worden ingezet en moeten ervoor zorgen dat kinderen die het nodig hebben langer, meer en effectiever onderwijs krijgen. Binnen het onderwijs worden de middelen reeds goed ingezet, denk hierbij aan CJG op scholen, het geven van Rots en water trainingen, de aanschaf van boeken enzovoorts.

3.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Onderwijshuisvesting

Solide en duurzame onderwijshuisvesting voor leerlingen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gymnastieklokaal de Brug

Onderhoud aan het gebouw en de inventaris moet adequaat worden bijgehouden. Basisscholen De Vonder en De Wilsdonck maken op dit moment gebruik van gymnastieklokaal De Brug. Er is nog niet duidelijk wat de plannen voor het gymnastieklokaal zijn wanneer de basisscholen gaan verhuizen naar Parkzicht. Voor het oude pand staan geen uitgaven gepland in het IHP.

In 2023 hebben de reguliere inspecties, keuringen van de materialen voor het vak bewegingsonderwijs en schoonmaakwerkzaamheden plaatsgevonden.

Gymnastieklokaal Geertruidenberg

Gymzaal Geertruidenberg is verouderd. Dit maakt dat het onderhoud aan het gebouw en de inventaris de komende jaren adequaat bijgehouden moet worden. De verwarming heeft groot onderhoud nodig. Hiervoor wordt een bedrag van € 18.000 voorzien in 2024. Vernieuwing of renovatie van de betreffende gymzaal staat in het IHP op de planning voor 2028.

De verwarmingsinstallatie heeft groot onderhoud nodig. Hierover zijn in 2023 meerdere overleggen gevoerd tussen de school en de gemeente. De verwarmingsinstallatie verwarmt de basisscholen De Biekorf en De Vuurvlinder evenals de gemeentelijke gymzaal. Voor het groot onderhoud wordt voor het gemeentelijk deel een bedrag van € 18.000 voorzien in 2024.

Gymnastieklokaal Hoge Waai Raamsdonk

Onderhoud aan het gebouw en de inventaris moet adequaat worden bijgehouden. Basisschool de Hoge Waai maakt gebruik van het gymnastieklokaal.

In 2023 heeft de gemeente gesprekken gevoerd met De Hoge Waai over het verlengen van de levensduur van de gymzaal in Raamsdonk. Er heeft in november 2023 een bouwkundige inspectie plaatsgevonden om vast te stellen welke werkzaamheden noodzakelijk zijn.

Gymnastieklokaal Hooipolder

De basisscholen De Schoof, De Ruif en De Radonkel vormen tezamen 'Scholeneiland' op locatie Hooipolder. De drie schoolbesturen hebben gezamenlijk een aanvraag gedaan voor een voorbereidingskrediet om de renovatie van Scholeneiland (conform planning IHP) te kunnen voorbereiden. Schoolbesturen hebben vooralsnog de wens uitgesproken Gymzaal Hooipolder in de ontwikkelingen te willen meenemen. In het IHP is de nieuwbouw/ renovatie voorzien om uitgevoerd te worden in 2025.

Verder is de gymzaal Hooipolder verouderd. Dit maakt dat het onderhoud aan het gebouw en de inventaris de komende jaren adequaat bijgehouden moeten worden. Vernieuwing of renovatie van de betreffende gymzalen staan in het IHP op de planning voor 2025.

In 2023 zijn reguliere keuringen van de gymnastiekmaterialen, onderhoud en schoonmaak uitgevoerd. Gymnastiekmaterialen zijn aangevuld en vervangen. Schade is hersteld na een inbraakpoging, tevens zijn maatregelen genomen om het gebouw minder inbraakgevoelig te maken. Een alarminstallatie is aangelegd.

Huisvesting basisonderwijs

Solide onderwijshuisvesting draagt bij aan goed onderwijs. Uitvoering van het IHP (Integraal Huisvesting Programma) is van belang om in goed onderwijs te kunnen blijven voorzien. De grootste hindernis hierbij is dat de normbedragen in de verordening Huisvesting Onderwijs Geertruidenberg niet corresponderen met de huidige marktprijzen in de bouwsector. De verwachting is dan ook dat de normbedragen voor nieuwbouw en/of renovatie niet toereikend zullen zijn.

Duidelijk is dat door de steeds stijgende marktprijzen het huidige investeringsbedrag met normvergoedingen niet afdoende is. In de begroting voor de komende jaren dient hier dan ook afdoende rekening mee gehouden te worden. In 2024 zal de financiële bijlage van de Verordening Onderwijshuisvesting door het college worden geactualiseerd naar de normbedragen die hiervoor jaarlijks door de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) worden aangegeven.

Ten behoeve van de fusieschool (De Wilsdonck / De Vonder) zal nieuwbouw worden gerealiseerd op de locatie Parkzicht. Door de gemeenteraad is in 2023 een krediet ter hoogte van € 10.168.000 beschikbaar gesteld voor de bouw van Kind Centrum Raamsdonksveer bestaande uit twee gefuseerde scholen en een kinderdagverblijf. Van het bedrag van € 10.168.000 is € 8.177.000 bestemd voor de fusieschool. Van dit laatstgenoemde bedrag was een deel van € 221.000 al eerder door de gemeenteraad beschikbaar gesteld als voorbereidingskrediet.

De basisscholen De Schoof, De Ruif en De Radonkel vormen tezamen 'Scholeneiland' op locatie Hooipolder. De drie schoolbesturen hebben gezamenlijk een aanvraag gedaan voor een voorbereidingskrediet om de renovatie van Scholeneiland (conform planning IHP) te kunnen voorbereiden. Schoolbesturen hebben vooralsnog de wens uitgesproken Gymzaal Hooipolder in de ontwikkelingen te willen meenemen. In het IHP is de nieuwbouw/ renovatie voorzien om uitgevoerd te worden in 2025. Om de wijk te verrijken en de sociale cohesie te versterken heeft het college de opdracht gegeven onderzoek te verrichten naar het verbreden van de functie van het KindCentrum naar een Multifunctionele Accommodatie (MFA) voor de wijk en het plan "Scholeneiland" te verbreden naar het plan "Scholenwijk". Met alle betrokkenen wordt een visietraject gestart, met als doel te onderzoeken op welke manier een MFA de leefbaarheid in de wijk kan vergroten en welke functies en diensten nodig zijn om het wonen in Raamsdonksveer Noord nog aangenamer te maken.

Voor wat betreft de gymzalen geldt dat de vervangende nieuwbouw / renovatie van de gymzaal in Raamsdonk in voorbereiding is. Bij de aanvraag van het voorbereidingskrediet ter hoogte van € 50.000 is tevens in het raadsvoorstel opgenomen dat het in het IHP opgenomen bedrag is gebaseerd op de geldende normbedragen welke hoogstwaarschijnlijk niet voldoende zijn om de bouw te bekostigen. Voor extra budget zal een aanvullend besluit aan de gemeenteraad voorgelegd moeten worden.

Verder zijn de gymzalen Hooipolder en Elisabethstraat verouderd. Dit maakt dat het onderhoud aan het gebouw en de inventaris zal de komende jaren adequaat bijgehouden moeten worden. Vernieuwing of renovatie van de betreffende gymzalen staan in het IHP op de planning voor 2025 (Hooipolder) en 2028 (Elisabethstraat).

Op dit budget zijn in 2023 reguliere zaken bekostigd: de kapitaalslasten zijn betaald voor de gebouwen van het primair onderwijs. Tevens heeft de gemeente de plicht om de schoolgebouwen te verzekeren, deze premies zijn uit dit budget betaald. De OZB aanslag die de scholen krijgen opgelegd wordt door de gemeente vergoed. Dit zijn drie reguliere taken die uit dit budget zijn gefinancierd in 2023.

Huisvesting Voortgezet Onderwijs

We blijven met het Dongemondcollege in gesprek over eventuele huisvestingsvraagstukken.

In 2023 is het gebruik van het oude brugklasjegebouw gestopt, omdat er voldoende ruimte is voor de leerlingen in de nieuwe(re) gebouwen. Het oude brugklasjegebouw is medio 2023 afgebroken evenals de aangrenzende noodlokalen. Het terrein is ingezaaid met gras.

3.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Wat willen we bereiken?

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

De taak van de gemeente op het gebied van onderwijs is om overleg te faciliteren en partijen bij elkaar te brengen, hier gaan wij ook in 2023 mee door. Het toezicht op de leerplicht is uitbesteed aan het Regionale Bureau Leerplicht, ook hier voert de gemeente intensief contact mee. Dit draagt bij aan de doelstelling "eerder erbij en integrale ondersteuning".

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Leerlingenvervoer

Er is de afgelopen jaren een toename te zien in het aantal leerlingen dat naar het speciaal (basis) onderwijs gaat, waardoor de totale kosten voor vervoer ook hoger uitvallen. Daarnaast is er steeds vaker sprake van complexe problematiek. Wanneer er vanwege een structurele lichamelijke, verstandelijke, psychische of zintuiglijke handicap vervoer naar verder gelegen scholen toegekend moet worden, betekent dit veelal individueel (en daardoor relatief duur) vervoer. Hierdoor kan het budget overschreden worden.

Door met aanvragers in overleg te gaan over mogelijke alternatieve oplossingen proberen we het risico op overschrijdingen te beperken. Ook wordt voor leerlingen op het voortgezet onderwijs een reizen met OV (Voor Elkaar Pas) de norm, waar enkel individueel van afgeweken wordt indien blijkt dat reizen met OV niet mogelijk is en/of zal worden. In augustus 2022 gaat de nieuwe aanbesteding leerlingenvervoer in. Het leerlingenvervoer kost ongeveer € 360.000 per jaar. Aandachtspunt hierbij is dat bedragen zoals genoemd in de aanbesteding niet (blijven) corresponderen met de huidige brandstofprijzen. De verwachting is dan ook dat de komende jaren een indexatie zal moeten plaatsvinden.

Er is de afgelopen jaren een toename te zien in het aantal leerlingen dat naar het speciaal (basis) onderwijs gaat, waardoor de totale kosten voor vervoer ook hoger uitvallen. Daarnaast is er steeds vaker sprake van complexe problematiek. Wanneer er vanwege een structurele lichamelijke, verstandelijke, psychische of zintuiglijke handicap vervoer naar verder gelegen scholen toegekend moet worden, betekent dit veelal relatief kostbaar vervoer. Hierdoor kan het budget overschreden worden.

Door met aanvragers in overleg te gaan over mogelijke alternatieve oplossingen proberen we het risico op overschrijdingen te beperken. Ook wordt voor leerlingen op het voortgezet onderwijs een reizen met OV (Voor Elkaar Pas) de norm, waar enkel individueel van afgeweken wordt indien blijkt dat reizen met OV (nog) niet mogelijk is en/of zal worden.

Het nieuwe contract is voortgekomen uit de aanbesteding en is ingegaan in september 2022. Dit

heeft, vanwege de hogere brandstofprijzen en personeelskosten geleid tot hogere kosten voor het leerlingenvervoer. 2023 was het eerste kalenderjaar dat volledig volgens de nieuwe aanbesteding is uitgevoerd en dit heeft geleid tot een stijging van de kosten samen met de hiervoor genoemde oorzaken.

De kosten van het leerlingenvervoer worden jaarlijks geïndexeerd volgens de NEA index. Deze index was historisch hoog, dit leidde tot een stijging van de tarieven met 13,7% met ingang van 01-01-2023 (ter vergelijking de indexering per 1-1-2024 is 3,4% en per 1-1-2022 was dat 3,5%). De gemeente ontving een bijdrage vanuit het Rijk voor het vervoer van Oekraïense leerlingen van € 50.000 naar de taalschool. Deze bijdrage is gestort in de algemene middelen. De kosten die gemaakt zijn voor het vervoer van deze leerlingen zijn in de totale kosten van het leerlingenvervoer opgenomen.

Leerplicht

In 2023 staan 4 speerpunten centraal:

1. Thuiszitters: ambitie dat geen enkel kind langer dan 3 maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs of zorg.
2. Een sluitend regionaal vangnet voor jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar. Onderwijs, sociaal domein en alle partners in de verzuimketen spannen zich in om het recht van alle jongeren op onderwijs te waarborgen.
3. Overstap onderwijs (aansluiting en overstap po, vo, mbo) . Door gezamenlijke inspanning van gemeenten, onderwijs, leerlingen en ouders te komen tot een weloverwogen keuze voor een vervolgopleiding.
4. Aanpak oud-voortijdig schoolverlaters; het regionaal beleid is erop gericht om deze jongeren te begeleiden naar een passende opleiding, baan of leerbaan voor bijscholing voor een duurzame inzet op de arbeidsmarkt. Hier wordt nog meer maatwerk in mogelijk.

In 2023 is binnen het Regionaal Bureau Leren hard gewerkt aan het neerzetten van een goede basis. Er is een doorontwikkeling in gang gezet waarbij het doel blijft om schoolverzuim en het voortijdig schoolverlaten (nog) verder terug te dringen, een sluitend vangnet te creëren voor jongeren, zorgen voor goede overstap mogelijkheden binnen het onderwijs en goede begeleiding / maatwerk van oud-voortijdig schoolverlaters naar een passende plek binnen de samenleving. Het Regionaal Bureau Leren levert hiermee een actieve bijdrage aan ons streven om te komen tot vroeg signalering en gelijke kansen voor kinderen en jongeren om hun talenten te ontwikkelen.

Onderwijsachterstandenbestrijding

In 2023 wordt het nieuwe onderwijsachterstandenbeleid vastgesteld. In de gemeente Geertruidenberg vinden wij het belangrijk dat alle kinderen hun talenten kunnen ontplooiën. Het vergroten van de kansen voor kinderen met (taal-)achterstanden maakt hier een belangrijk onderdeel van uit. In het nieuwe beleid wordt met name gekeken naar het vergroten van de doelgroep en de versteking van de doorgaande leerlijn. In de voor- en vroegschoolse periode krijgen kinderen onder andere aan de hand van VVE-programma's de ondersteuning die ze helpt bij het

inlopen van hun taal- of sociaal emotionele achterstand. Bij de uitvoering wordt gekeken naar het aanhaken bij andere relevante projecten binnen het sociaal domein.

Het onderwijsachterstandenbeleid heeft als doel onderwijsachterstanden van kinderen, vroegtijdig te signaleren en te bestrijden, denk aan kinderen die op basis van hun omgevingskenmerken een vergroot risico lopen op een onderwijsachterstand. Inzet van deze middelen is grotendeels gericht op de voor- en vroegschoolse educatie, maar ook overige zaken die een positieve bijdrage hebben kunnen we (mee)subsidiëren.

Gedurende 2023 zijn we druk geweest met het opstellen van nieuw beleid rondom de voor -en vroegschoolse educatie met als visie dat we het in de gemeente Geertruidenberg belangrijk vinden dat alle kinderen hun talenten kunnen ontplooiën. Het vergroten van de kansen voor kinderen met (taal-)achterstanden maakt hier een belangrijk onderdeel van uit. In het nieuwe beleid wordt met name gekeken naar het vergroten van de doelgroep en de versterking van de doorgaande leerlijn. In de voor- en vroegschoolse periode krijgen kinderen onder andere aan de hand van VVE-programma's de ondersteuning die ze helpt bij het inlopen van hun taal- of sociaal emotionele achterstand. Bij de uitvoering wordt gekeken naar het aanhaken bij andere relevante projecten binnen het sociaal domein.

Peuteropvang

Zie Kinderopvang.

Kinderopvangorganisaties en gemeente hebben elkaar nodig om goede kinderopvang en gelijke kansen voor ieder kind te kunnen bieden. Binnen de reguliere werkzaamheden werken we dan ook nauw samen in verschillende overlegvormen (op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau) denk hierbij aan de vergadering van de Lokaal Educatieve Agenda, de werkgroep voor -en vroegschoolse educatie en de werkeenheden passend onderwijs. We onderhouden korte lijntjes waar het gaat om zaken als beleid en passend onderwijs, maar ook meer individuele casussen.

Ook dit jaar heeft de GGD de toezicht en handhaving van de verschillende kinderopvang locaties weer uitgevoerd conform wet -en regelgeving.

Regionale Meld en Coördinatiepunten

In regionaal verband geeft de gemeente Geertruidenberg uitvoering aan de RMC-functie, waarbij RMC staat voor Regionale Meld - en Coördinatiepunten. Er wordt onderzoek gedaan naar het bevorderen van de onderlinge samenwerking tussen de gemeenten op strategisch niveau. Op uitvoerend niveau is een pilot gestart met een projectaanjager leerplicht die de uitvoerende zaken tussen de verschillende gemeenten aanjaagt.

Wet RMC staat voor wet Regionale Meld- en Coördinatie functie. Conform deze wet moeten gemeenten jongeren tussen de 18 en 23 jaar zonder sterkqualificatie opsporen en ervoor zorgen dat ze een opleiding of een leer/werk traject gaan volgen. De gemeente Geertruidenberg geeft in Regionaal verband uitvoering aan deze opgave, waarbinnen we blijven werken aan een goede samenwerking tussen alle gemeenten. En er lopen projecten die uitvoering geven aan de opdracht en naar volle tevredenheid verlopen, denk aan project NEET (Not in Education

Employment or Training). Daarnaast wordt gewerkt met een projectaanjager leerplicht die de uitvoerende zaken tussen de verschillende gemeenten aanjaagt.

Voortgezet onderwijs overige lasten en baten

Onder deze post valt bijvoorbeeld het onderhoud van het sportveld. Ook hiervoor zijn we als gemeente verantwoordelijk.

In 2023 hebben we het onderhoud van het sportveld bekostigd. Het gras is regelmatig gemaaid. Ook is een dubbele poort geïnstalleerd zodat bredere machines toegang hebben tot het sportveld. Een storing in de beregeningsinstallatie is verholpen.

3.4 Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken?

Sportbeleid en activering

Het moet voor alle inwoners in onze gemeente mogelijk zijn om naar behoefte te kunnen sporten en bewegen. Bewegen is belangrijk, hierdoor wordt en/of blijf je vitaal.

Onze gemeente voorziet in een groot aanbod aan sport- en ontspanningsmogelijkheden voor jong en oud. Op deze wijze kan de gezondheid op een laagdrempelige manier bevorderd worden.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Sportbeleid

Sinds 2020 is er een Lokaal Sportakkoord voor onze gemeente. Dit is opgesteld door een sportformateur samen met de gemeente, lokale sportaanbieders en externe partijen met raakvlakken tot sport. Dezelfde formateur is aangesteld voor het opstellen van een preventie akkoord. Vanaf 2023 werken we binnen onze gemeente met een sport- en preventie akkoord. Realisatie in de praktijk wordt gedaan met behulp van het uitvoeringsbudget.

De buitensportverenigingen kunnen, indien zij dit wensen, begeleid worden bij het doen van een aanvraag voor de landelijke BOSA¹-subsidie voor duurzaamheidsmaatregelen. Dit is een verantwoordelijkheid van de vereniging. SportStroom kan deze begeleiding bieden. Indien de BOSO-subsidie wordt verkregen kan de vereniging bovendien een beroep doen op een lening uit de "Stimuleringslening duurzaamheid sportaccommodaties".

¹ BOSA: Stimulering Bouw en Onderhoud van Sportaccommodaties

In 2023 maken we verdere stappen naar toekomstbestendige sportaccommodaties. Alle veldverlichting laten we keuren op veiligheid en gestelde normen door de verschillende sportbonden. In navolging op deze keuring wordt waar nodig de veldverlichting vernieuwd of aangepast. Dit geldt alleen voor de veldverlichting welke wordt aangemerkt als basisvoorziening. Eenmalig benodigd budget voor de keuring bedraagt € 20.000 exclusief btw.

Naast het inzetten van de buurtsportcoach voor het organiseren van activiteiten voor de doelgroepen jeugd, senioren en mensen met een beperking worden ze ook al jaren ingezet binnen het primair onderwijs. Dit voor het geven van bewegingslessen en aanverwante activiteiten. Met het aanstellen van een verenigingsondersteuner gaan we het bereik vergroten. Deze moet bijdragen aan het vitaliteitsproces van de verenigingen. Deze pilot wordt bekostigd met het uitvoeringsbudget voor het Lokaal Sportakkoord.

Het Lokaal sport- en preventieakkoord is geactualiseerd en maakt sinds 2023 deel uit van de Brede SPUK-regeling. Deze regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Het geeft gemeenten de mogelijkheid om diverse afspraken uit te voeren. Deze afspraken worden vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord.

De regeling bestaat uit 3 hoofdthema's. Sport, bewegen en Cultuur is één van die thema's welke is opgedeeld in Lokaal Sportakkoord en Brede Regeling Combinatiefunctie. Uit laatstgenoemde worden de buurtsportcoaches mede gefinancierd. Sportservice Noord Brabant doet de detachering van de buurtsportcoaches binnen de gemeente Geertruidenberg. Op basis van een financieel en inhoudelijk plan, aangeleverd door Sportservice, passend binnen de gestelde kaders door de gemeente wordt vorm gegeven aan de inzet van de buurtsportcoaches. Door uitval van de regiomanager en de coördinator buurtsportcoaches was 2023 een bewogen jaar. Desondanks zijn er veel activiteiten voor verschillende doelgroepen georganiseerd. En zijn op de meeste basisscholen de bewegingslessen verzorgd.

Er is een plan van aanpak opgesteld door LVRNK en Dovici B.V., als vervolg op het rapport Beter door Verbinding (rapport positionering sport -en maatschappelijk vastgoed gemeente Geertruidenberg). Het opgestelde plan van aanpak is richting gevend. Welke voorgestelde stappen, fasering en planning zijn er benodigd. Daarbij welke personele en financiële gevolgen het heeft om te komen tot een oprichting van een sport- vastgoedbedrijf. Het plan van aanpak wordt in 2024 ambtelijk besproken om dit naar alle waarschijnlijkheid eind 2024 ter besluitvorming voor te leggen.

Alle veldverlichting is gekeurd. Op basis van het rapport gaat vanaf 2024 de veldverlichting aangepakt worden.

In 2023 is er een start gemaakt met de SportclubAPK bij alle buitensportverenigingen. Dit wordt aangeboden door Sportservice Noord Brabant. Tijdens de SportclubAPK wordt een vereniging gecheckt op verschillende thema's, professionals en vrijwilligers, duurzaamheid en inclusief sport en bewegen. Met de verkregen inzichten kunnen verenigingen verder om zich vitaal en duurzaam te (blijven) ontwikkelen.

Sportsubsidies

Op grond van het subsidieprogramma behorend bij de Subsidieverordening Sociaal Domein zullen ook in 2023 diverse subsidies worden toegekend.

Op grond van het subsidieprogramma behorend bij de Subsidieverordening Sociaal Domein 2018-2024 zijn er in 2023 diverse subsidies toegekend aan verschillende verenigingen.

3.5 Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?

Sportaccommodaties

- Vitale en krachtige sportaanbieders op toekomstbestendige sportcomplexen.
- Vitale sportaanbieders hebben de financiële en organisatorische basis op orde. Zo kunnen ze hun vizier richten op passend aanbod en op passende bindingsvormen.
- Krachtige sportaanbieders spelen in op veranderingen, tonen veerkracht en komen tegemoet aan de actuele maatschappelijke verwachtingen.
- Sportcomplexen zijn effectief en efficiënt ingericht. Creëren optimale sportomstandigheden voor iedereen en zijn duurzaam.
- Dit alles ter bevordering van een positief en inclusief sportklimaat binnen onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Overige buitensportaccommodaties

De fysieke leefomgeving dient voldoende mogelijkheden te bieden voor sport en bewegen naar behoefte van de inwoners binnen onze gemeente.

Met sportverenigingen waar exploitatie en beheer niet bij de gemeente ligt, willen we in gesprek blijven over de toekomstbestendigheid van de sportaanbieder en/of het sportcomplex.

TPV heeft een aanvraag gedaan voor de stimuleringslening duurzaamheid sportaccommodaties. Het college heeft ingestemd met de aanvraag. Met de toewijzing kan TPV een lening aanvragen bij SVN voor het verder verduurzamen van hun sportaccommodatie.

De Jeu de Boulesbanen wateren niet voldoende af. Werkzaamheden om dit op te lossen stonden gepland voor 2023. Door drukte bij de aannemer worden deze werkzaamheden in 2024 uitgevoerd.

In november heeft de jaarlijkse sportontmoeting plaatsgevonden. Dit maal in de kantine van FC Right-Oh.

Daarnaast verschijnt er ieder kwartaal de nieuwsbrief sport. Daarin worden actuele thema's aangehaald en worden verenigingen op de hoogte gehouden van (nieuwe) ontwikkelingen.

Sporthallen en sportlokalen

Afhankelijk van de resultaten uit het onderzoek tot de mogelijkheden voor het inrichten van een sport- en/of vastgoed bedrijf wordt binnen dit kader een verdere uitwerking gedaan.

De toekomstige sporthal gaat steeds meer vorm krijgen.

Na een gedegen voorbereiding is eind 2023 de officiële handeling uitgevoerd die de start van de bouw van de nieuwe sporthal Parkzicht inluidt. Als alles naar wens loopt en het weer niet teveel tegenzit is het de verwachting dat de nieuwe sporthal na de zomer van 2024 in gebruik genomen

kan worden. De nieuwe voorziening zal gebruikt worden door het onderwijs en door sportverenigingen.

Sportterreinen voor handbal

In navolging op de vastgestelde herijking buitensportaccommodatiebeleid gaat er een overdracht in eigendommen plaatsvinden. De financiële consequenties hangen af van de huidige boekwaarde. Dit wordt verdisconteerd in de huur. Dat geldt ook voor de korting welke gegenereerd wordt op basis van de nieuwe werkwijze onderhoud sportvelden conform het cafetariamodel. Afhankelijk van het gekozen pakket ontvangt de vereniging een korting op de huur.

Gepland onderhoud op basis van het vastgestelde MJOP buitensport (inclusief investeringen en onderhoud) is minimaal en kan binnen de exploitatie worden opgevangen. In 2023 laten we alle veldverlichting keuren op basis van veiligheid en gestelde norm door de sportbond.

In augustus is de projectleider sport gestart. Door de capaciteitsuitbreiding zijn verschillende projecten (opnieuw) opgepakt. Zo ook de tweede fase van de herijking buitensportaccommodatiebeleid. In deze fase worden er nieuwe huurovereenkomsten opgesteld n.a.v. het vastgestelde rapport herijking. Hiermee samenhangend vindt ook de overdracht in eigendommen plaats. De bijbehorende kosten worden verdisconteerd in de huur. Het MJOP wordt herzien. De onderhouds/kortingspakketten, als uitvoering binnen het cafetariamodel, worden opgesteld en vertaald naar de praktijk. En als laatste wordt er een handboek onderhoud sportaccommodaties opgesteld. Hierin wordt alles kort en bondig beschreven voor de verenigingen.

De velden bij HMC zijn opnieuw belijnd en de doelen opnieuw bestickerd.

Sportterreinen voor hockey

In navolging op de vastgestelde herijking buitensportaccommodatiebeleid gaat er een overdracht in eigendom plaatsvinden. De financiële consequenties hangen af van de huidige boekwaarde. Dit wordt verdisconteerd in de huur. Dat geldt ook voor de korting welke gegenereerd wordt op basis van de nieuwe werkwijze onderhoud sportvelden conform het cafetariamodel. Afhankelijk van het gekozen pakket ontvangt de vereniging een korting op de huur.

Gepland onderhoud op basis van het vastgestelde MJOP buitensport (inclusief investeringen en onderhoud). Het zand ingestrooid veld dient vervangen te worden. In 2023 laten we alle veldverlichting keuren op basis van veiligheid en gestelde norm door de sportbond.

In augustus is de projectleider sport gestart. Door de capaciteitsuitbreiding zijn verschillende projecten (opnieuw) opgepakt. Zo ook de tweede fase van de herijking buitensportaccommodatiebeleid. In deze fase worden er nieuwe huurovereenkomsten opgesteld n.a.v. het vastgestelde rapport herijking. Hiermee samenhangend vindt ook de overdracht in eigendommen plaats. De bijbehorende kosten worden verdisconteerd in de huur. Het MJOP wordt herzien. De onderhouds/kortingspakketten, als uitvoering binnen het cafetariamodel, worden opgesteld en vertaald naar de praktijk. En als laatste wordt er een

handboek onderhoud sportaccommodaties opgesteld. Hierin wordt alles kort en bondig beschreven voor de verenigingen.

Veld 2 (zand ingestrooid veld) bij DDHC is gerenoveerd.

De fietsenstalling is uitgebreid. Dit was nodig, omdat een deel van de oude fietsenstalling is ingenomen door de nieuw geplaatste zendmast.

Sportterreinen voor voetbal

Vanaf 2022 wordt er gewerkt met een nieuw model voor het onderhoud van de sportvelden, het zogenaamde cafetariamodel. Dit in vervolg op en in lijn met de herijking van het sportaccommodatiebeleid. De aanbesteding is hoger uitgevallen dit is opgenomen in de begroting. In navolging op de vastgestelde herijking buitensportaccommodatiebeleid gaat er een overdracht in eigendom plaatsvinden. De financiële consequenties hangen af van de huidige boekwaarde. Dit wordt verdisconteerd in de huur. Dat geldt ook voor de korting welke gegenereerd wordt op basis van de nieuwe werkwijze onderhoud sportvelden conform het cafetariamodel. Afhankelijk van het gekozen pakket ontvangt de vereniging een korting op de huur.

Gepland onderhoud op basis van het vastgestelde MJOP buitensport (inclusief investeringen en onderhoud):

- Bij FC Right-Oh moet het hoofdveld gerenoveerd worden.
- Bij vv Raamsdonk moet het hoofdveld gerenoveerd worden.
- Bij RFC moeten de velden 2, 3 en 8 gerenoveerd worden (veld 2 is grassmaster). Afhankelijk van de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek, welke in 2022 wordt uitgevoerd bij RFC, volgt een herinrichting van het sportpark. Indien dit van toepassing is komen we hiervoor met separaat voorstel.
- Aanbrengen automatische beregening, waar van toepassing, op de velden welke gerenoveerd worden.
- Vervangen veldafrostering en bestrating, waar nodig en van toepassing, rondom de velden welke gerenoveerd worden.
- In 2023 laten we alle veldverlichting keuren op basis van veiligheid en gestelde norm door de sportbond.

In augustus is de projectleider sport gestart. Door de capaciteitsuitbreiding zijn verschillende projecten (opnieuw) opgepakt. Zo ook de tweede fase van de herijking buitensportaccommodatiebeleid. In deze fase worden er nieuwe huurovereenkomsten opgesteld n.a.v. het vastgestelde rapport herijking. Hiermee samenhangend vindt ook de overdracht in eigendommen plaats. De bijbehorende kosten worden verdisconteerd in de huur. Het MJOP wordt herzien. De onderhouds/kortingspakketten, als uitvoering binnen het cafetariamodel, worden opgesteld en vertaald naar de praktijk. En als laatste wordt er een handboek onderhoud sportaccommodaties opgesteld. Hierin wordt alles kort en bondig beschreven voor de verenigingen.

Het haalbaarheidsonderzoek bij RFC en de behoeftebepaling bij FC Right-Oh zijn wegens capaciteitstekort en prioritering doorgeschoven naar 2024. Uitkomsten en mogelijke besluitvorming n.a.v. de onderzoeken kunnen gevolgen hebben voor het gepland onderhoud op

basis van het MJOP. Daardoor heeft er (nog) geen renovatie plaatsgevonden aan het hoofdveld van FC Right-Oh en veld 2,3, en 8 van RFC.

Alle veldverlichting is gekeurd. Op basis van het rapport gaan we vanaf 2024 aan de slag met het vervangen dan wel herstellen van de veldverlichting waar nodig.

Veld 1 (hoofdveld) bij RFC is gerenoveerd. Er is ook direct automatische berekening aangebracht. Het straatwerk en leunhekwerk bij dit veld was in 2022 al vernieuwd.

Bij RFC heeft er een nul meting plaatsgevonden. Dit was nodig om na de nieuwbouw een goed beeld te hebben van alle installatie en stand van zaken. Ook zijn de laatste openstaande punten na de nieuwbouw verholpen.

Er is een inhaalslag gemaakt met het snoeien van groen en bomen op en rondom te sportaccommodaties.

Zwembaden

Beide buitenzwembaden worden op basis van een niet-risicodragende exploitatie uitbesteed. Op basis van de onderzoeksresultaten van de effectenanalyse zwembaden en mogelijkheid tot inrichtingen sport en/of vastgoed bedrijf wordt verder gekeken naar beheer en exploitatie van de zwembaden in de toekomst.

In augustus is de projectleider sport gestart. Door de capaciteitsuitbreiding zijn verschillende projecten (opnieuw) opgepakt. Zo ook de tweede fase effectenanalyse zwembaden. Er is een werkgroep samengesteld. Met deze werkgroep wordt in 2024 verder gekeken naar de bredere inzetbaarheid en toekomstvisie van de zwembaden.

N.V. Sportfondsen Geertruidenberg, exploitant van de zwembaden, geeft aan dat 2023 een gemiddelde maar natte zomer heeft gekend. Een zwemseizoen zonder incidenten en met tevreden bezoekers. Ondanks de krapte en uitdagingen op personeelsvlak konden beide zwembaden continu open. Als tegenvaller worden de hoge onderhoudskosten aangegeven. Er was een lek aan een leiding van het ondiepe bad bij zwembad De Schans. Een meevaller is de SPUK MEOZ welke in 2023 in aangevraagd en toegekend. Hiermee kan een deel van de meerkosten in energie gedekt worden.

Aan de omzetzijde is de zeer uitdagende begroting nagenoeg gehaald. Dit natuurlijk mede dankzij de factuur welke de exploitant bij de gemeente heeft ingediend ter dekking van de gratis verstrekte abonnementen voor de basisschooljeugd.

De begroting 2024 is behandeld door de gemeenteraad. Opnieuw is er gekozen voor afwijkende tarieven voor de jeugd. In 2024 wordt hier uitvoering aan gegeven.

3.6 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?

Samenkracht en burgerparticipatie

We werken aan een gemeente waar je altijd “dichtbij ons” woont. Waar gemeenschapszin heerst en inwoners naar elkaar omkijken. Ze zijn actief in de eigen sociale netwerken en ontmoeten elkaar in het rijke verenigingsleven en op mooie plekken en locaties in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemene voorzieningen jeugd

Het programma Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) geeft uitvoer aan de kaders die belegd zijn in de regiovisie jeugdhulp. Naast deze regiovisie jeugdhulp werkt de regio West Brabant Oost, als onderdeel van de NvO, aan twee andere opgaven;

- een intensievere regionale samenwerking (governance);
- een andere wijze van contracteren (inkoopproces).

Voor de verdere inrichting van dit proces is een programmabegroting opgesteld. De kosten voor 2023 worden geraamd op € 75.000.

In september 2023 is het strategieplan op basis van de Regiovisie vastgesteld door de 5 gemeenten van regio WBO. In dit strategieplan is een stevig fundament gelegd voor de beoogde transformatie: de uitvoering van de Regiovisie en de weg daarnaartoe. Na vaststelling van het strategieplan zijn we verder aan de slag gegaan met onze opgaven rondom de uitvoeringsagenda en de contractering/ inkoop. Parallel aan dit proces liepen andere processen door zoals het governancetraject.

Algemene voorzieningen WMO

In 2020 heeft er met steun van een subsidie van ZonMW een pilot gedraaid waarbij een wijk-ggd'er werd ingezet voor ondersteuning van inwoners met psychosociale problematiek. Vanwege het succes hiervan is besloten deze pilot in 2021/2022 op eigen kosten te verlengen. Inmiddels is deze functie niet meer weg te denken uit onze gemeente en wordt er op dit moment incidenteel € 20.000 aan kosten geraamd voor 2023.

De wijk-ggd'er heeft tot algehele tevredenheid haar werk in 2023 kunnen voortzetten. Vanwege een personeelwisseling is de wijk-ggd'er niet het gehele kalenderjaar actief geweest en daardoor is niet het gehele budget benut.

Buurthuis De Schelf en Agnesgebouw

Vanwege het tot voor kort niet op een adequate wijze kunnen invullen van de vacature gebouwenbeheer zijn er binnen het onderhoudsprogramma achterstanden opgelopen. In de eerste helft van 2023 zullen de achterstanden zo veel als mogelijk worden opgepakt. Tevens zal beleid

worden ontwikkeld hoe om te gaan met de gemeentelijke gebouwen en zal, mede op basis hiervan, worden gekomen tot een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan. Dit zal ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Van achterstand in onderhoud is geen sprake meer. In 2023 is het nodige onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed uitgevoerd, waardoor de panden verkeren in minimaal conditieniveau 3. Tevens is er begin 2023 gewerkt aan een geheel nieuw MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) voor de jaren 2024-2033. Het nieuwe MJOP is medio juni vastgesteld door de gemeenteraad. Het nieuwe MJOP is leidend als het gaat om het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.

Inburgering en Statushouders

Met de ingang van de nieuwe wet inburgering heeft de gemeente weer de regie over de inburgering. De toestroom van statushouders wordt naar verwachting alleen maar groter de komende jaren. Speerpunt is om alle inburgeraars zo snel en zo goed mogelijk mee te laten doen in de lokale maatschappij. Ook is de verwachting dat een deel van de Oekraïners die nu worden opgevangen in Nederland blijft en moet inburgeren.

Alle componenten van de inburgering worden gefinancierd vanuit de Rijksmiddelen. Een deel hiervan (de inburgeringsproducten) is afhankelijk van de toestroom, terwijl de uitvoeringskosten niet meebewegen. Wanneer de toestroom van statushouders blijft oplopen kan het zo zijn dat de uitvoeringskosten vanuit het Rijk niet toereikend zullen zijn om de inburgering goed aan te kunnen bieden. Deze toestroom is echter niet te voorspellen. Wel heeft ons recent informatie bereikt dat voor 2023 moet worden uitgegaan van een verdubbeling van het aantal statushouders en vermoedelijk daarna nog aanzienlijk zal toenemen. Er wordt samen met onze partners naar gestreefd om mensen zo goed mogelijk te laten inburgeren binnen de Rijksmiddelen die beschikbaar worden gesteld.

Met de ingang van de nieuwe wet inburgering heeft de gemeente weer de regie over de inburgering. In 2023 hebben we door de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) in te besteden het complete inburgeringsaanbod kunnen aanbieden aan de inburgeraars die in onze gemeente zijn komen wonen. Naar verwachting zullen de eerste inburgeraars die onder de nieuwe wetgeving vallen in 2024 hun inburgeringsexamen afleggen.

Jeugd en jongerenwerk

Het jongerenwerk is in 2022 onderdeel geworden van Surplus. Hierdoor is een betere samenwerking ontstaan met jongerenwerkers uit buurgemeenten, waardoor expertise onderling kan worden uitgewisseld. Ook in 2023 blijft het jongerenwerk veel actief op "vindplaatsen" voor jongeren, en wij hopen het in 2022 geopende jongerencentrum in stand te kunnen houden voor jonge bezoekers. Ook vinden er diverse preventieve activiteiten plaats.

Het jongerenwerk is onderdeel van de BCF-subsidie en is ook in 2023 uitgevoerd door Surplus. In 2023 is er extra ingezet op het voorliggend veld en de preventieve taken van het jongerenwerk. De ontwikkeling om met verschillende partners uit het jeugddomein integraler te werken, is in 2023 met extra aandacht en inzet aangepakt. Het jongerencentrum is een bekende plek voor jongeren geworden en wordt erg goed bezocht. Door het jongerenwerk zijn er wekelijks

verschillende activiteiten georganiseerd, soms in samenwerking met andere partijen zoals de Buurtsportcoach. Ook de afstemming met politie, Halt, handhaving etc. om jongerenoverlast te voorkomen of op te lossen heeft in 2023 extra aandacht gekregen. Zo heeft het jongerenwerk tijdens oudejaarsdag samen met de politie en handhaving opgetrokken om de overlast te beperken.

Kinderopvang

De kinderopvang wordt gevormd door commerciële organisaties waar de gemeente in nauw contact mee staat. Hoewel wij als gemeente geen invloed hebben op het beleid van de kinderopvangorganisaties kunnen wij in de overleggen over subsidieplaatsen voor lage inkomens en onderwijsachterstandsubsidies wel voorwaarden stellen aan de verlening hiervan. In werkgroepen worden de voorwaarden in goed overleg overeen gekomen. Gelijke kansen voor ieder kind staan daarbij voorop.

Kinderopvangorganisaties en gemeente hebben elkaar nodig om goede kinderopvang en gelijke kansen voor ieder kind te kunnen bieden. We werken dan ook nauw samen in verschillende overlegvormen (op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau) denk hierbij aan de vergadering van de Lokaal Educatieve Agenda, de werkgroep voor -en vroegschoolse educatie en de werkeenheden passend onderwijs. We onderhouden korte lijntjes waar het gaat om zaken als beleid en passend onderwijs, maar ook meer individuele casussen.

Maatschappelijk werk

In 2023 start de nieuw gecontracteerde brede welzijnsorganisatie in onze gemeente, die de basisvoorziening welzijn gaat uitvoeren.

In april 2023 is Surplus Welzijn gestart als aanbieder voor de basisvoorziening Welzijn. Zij hebben per 1 april de diensten van Trema Welzijn overgenomen en per 1 juli is de BCF subsidie van start gegaan. Door middel van een werkplan hebben we de ambities en doelstellingen bepaald.

In het 3e kwartaal van 2023 heeft Surplus Welzijn ingezet op het continueren van de dienstverlening en het creëren van de basis op orde. Door de diensten geruisloos over te laten gaan en de inwoners hier zo min mogelijk last van te laten ervaren. Daarnaast zijn zij gestart met het ontwikkelen van nieuwe dienstverlening rondom het voorliggende veld. Samenwerkingen zijn opgezet met andere maatschappelijk partners om uitvoering te geven aan de ambities.

Vanaf het 4e kwartaal van 2023 heeft Surplus Welzijn een spreekuur Geld en Recht geïmplementeerd, welke wordt gehouden door geschoolde vrijwilligers op deze onderwerpen.

Ouderenbeleid

In 2023 wordt het project Dementievriendelijke Gemeente (DVG) gecontinueerd.

Het project DVG is in 2023 voortgezet conform plan van aanpak. Daarnaast is extra ingezet op bewustwording van de signalen van dementie. Er is met partners uit de werkgroepen een week

van dementie georganiseerd, waar op diverse locaties activiteiten hebben plaatsgevonden. Daarnaast hebben we met partners uit de werkgroepen van DVG een theatervoorstelling aangeboden voor de inwoners die zich herkennen in het onderwerp. De theatervoorstelling was een succes en is bezocht door ruim 110 inwoners.

Overige lasten sociaal cultureel werk

Elke gemeente is verplicht een antidiscrimatievoorziening (ADV) te hebben. Voor onze gemeente is dat Radar: een meldpunt voor onafhankelijke bijstand aan slachtoffers van discriminatie en de registratie van klachten over discriminatie. Om deze ADV's te versterken krijgen gemeenten meer middelen.

In 2023 heeft RADAR voor onze gemeente 2 meldingen van discriminatie geregistreerd en slachtoffers van discriminatie bijgestaan.

Programma Langer Thuis

Kwetsbare inwoners moeten zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. In het programma wonen en bijbehorende woonzorgvisie zal invulling worden gegeven aan het programma langer thuis.

In het programma wonen is een hoofdstuk wonen, welzijn en zorg opgenomen. Het project Langer Thuis is hiermee afgesloten en bewustzijn omtrent het langer thuis (moeten) wonen is geborgd in het programma wonen. Samen met Thuisvester en Surplus kijken we hoe we onze inwoners zo goed mogelijk kunnen voorbereiden op het ouder worden.

Subsidie st. OMC exploitatie

In 2023 zal Stichting Ontmoetingscentrum Raamsdonk (OMC) jaarlijks een activiteitsubsidie ontvangen van € 60.000, vanaf 2024 is dit bedrag € 62.000. Hiermee kan het pand in Raamsdonk worden hersteld zodat het als monument én gemeenschapshuis behouden blijft. De subsidie is al reeds eerder opgenomen in de meerjarenbegroting 2022.

Door het renoveren van het ontmoetingscentrum, kan de maatschappelijke functie straks (beter) worden vervuld. Dit draagt bij aan de beschreven doelen in het beleidskader Sociaal Domein, waarbij een ontvangende, toegankelijke en initiatiefrijke gemeenschap van inwoners, ondernemers en organisaties één van de uitgangspunten is.

In 2023 heeft Stichting Ontmoetingscentrum Raamsdonk (OMC) een activiteitsubsidie ontvangen van € 60.000. Hiermee wordt het pand in Raamsdonk hersteld zodat het als monument én gemeenschapshuis behouden blijft.

Door het renoveren van het ontmoetingscentrum, kan de maatschappelijke functie straks (beter) worden vervuld. Dit draagt bij aan de beschreven doelen in het programma Mens & Zorg, waarbij een ontvangende, toegankelijke en initiatiefrijke gemeenschap van inwoners, ondernemers en organisaties één van de uitgangspunten is.

Subsidies Sociaal Domein

Het subsidieprogramma Sociaal Domein loopt tot 2024. Er zal daarom in het najaar van 2022 gestart worden met een evaluatie van het subsidieprogramma en de daarbij horende verordening. Voor het nieuwe subsidieprogramma zal het beleidskader Sociaal Domein leidend zijn.

Het subsidieprogramma Sociaal Domein en de bijhorende subsidieverordening loopt tot en met 2024. Er is daarom in het najaar van 2022 gestart met een evaluatie van het subsidieprogramma en de bijhorende verordening. In 2023 is de evaluatie verder uitgewerkt en zijn de uitkomsten gedeeld met de gemeenteraad.

Vrijtijdsbesteding voor volwassenen

Op grond van het subsidieprogramma behorend bij de Subsidieverordening Sociaal Domein zullen ook in 2023 diverse subsidies worden toegekend.

Op grond van het subsidieprogramma behorend bij de Subsidieverordening Sociaal Domein 2018-2024 zijn er in 2023 diverse subsidies toegekend aan initiatieven vanuit verschillende organisaties en inwoners. Deze subsidies dragen bij aan het programma Mens & Zorg en Leefbaarheid: ze zorgen voor meer ontmoeting en meer eigenaarschap voor hun eigen leefomgeving.

3.7 Wijkteams

Wat willen we bereiken?

Wijkteams

We werken aan de realisatie van een generalistisch dorpssteam: één loket waar medewerkers van welzijn en de gemeente samenwerken.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg

Ook in 2023 zal het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) hulp organiseren en aanbieden voor ouders en jeugdigen met betrekking tot de taken zoals genoemd in de Jeugdwet. Hierbij wordt gewerkt aan de volgende vier doelstellingen:

- Informatie en advies over opvoeden en opgroeien;
- Ambulante jeugdhulp en gezinsbegeleiding op alle leefgebieden;
- Coördinatie van jeugdhulp en arrangeren van passende zorg;
- Inzetten op vergroting van zichtbaarheid en bereikbaarheid van het CJG.

Nast deze algemene doelstellingen zijn er voor 2023, net als in 2022, incidentele middelen beschikbaar om twee extra doelstellingen te realiseren. De gemeente Geertruidenberg ontvangt

extra rijksmiddelen ten behoeve van de jeugd(zorg) en NPO gelden. Het Rijk heeft wel een intentie aangegeven waaraan de extra rijksmiddelen t.b.v. de jeugd kan worden besteed, waaronder het wegwerken/verkorten van de wachtlijsten. De NPO-gelden zijn ingezet in samenspraak met het onderwijs. Deze middelen worden o.m. ingezet om onderstaande doelstellingen te realiseren:

- Het overbruggen van wachttijden in de beschermingsketen en van de zorgaanbieder zonder zelf een wachtlijst te hoeven hanteren;
- Het bieden van extra ondersteuning binnen het onderwijs gericht op opvoedondersteuning, coaching van leerkrachten, delen van kennis met betrekking tot jeugdwet versus onderwijs en meldcode.

Dit alles past binnen de doelstellingen vanuit de eerder benoemde missie en speerpunten, zoals "eerder erbij en integrale ondersteuning" en "doelmatige inzet van middelen".

Het uitgangspunt is dat eventuele kostenstijging voor bedrijfsvoering of overhead alleen veroorzaakt mag worden door indexeringen of door nieuw beleid, waar het bestuur van het CJG expliciet vooraf mee instemt. Op basis van de begroting 2023 bedraagt de bijdrage voor het CJG in 2023 € 1.197.150.

Het CJG kende in 2023 een groei van het aantal advies- en onderzoeksvragen. Gecombineerd met langdurige ziekten ontstond wel een druk op de wachttijd. Het is onder meer hierom dat verzocht is om een extra bijdrage ter grootte van het overschot van de bijdrage in 2022. Samen met de kosten voor de CAO loonstijging is deze extra bijdrage opgenomen in de begrotingswijziging. De bijdrage voor het CJG komt daarmee in 2023 op € 1.352.580. Er zijn in 2023 een aantal maatregelen genomen voor om de wachttijd te bekorten.

Voor de zomer is in de gemeente Drimmelen de volgende motie aangenomen:
Verzoekt het college om in overleg met de gemeente Geertruidenberg en het CJG te komen tot prestatieafspraken en deze voor het eind van 2023 met de raad te delen met daarin de volgende doelstelling:

- Alle acties van het CJG zijn erop gericht om te voldoen aan de doelstelling om te voorzien in een maximale wachttijd van 4 weken.
- In alle P&C stukken komt een gestandaardiseerd overzicht in de vorm van een tabel over de voortgang van de wachttijden, zodat de raad naar inzicht kan bijsturen.
- De raad een budgetvoorstel te doen bij de begrotingsbehandeling voor volgend jaar gericht op uitbreiding van de formatie van het CJG voor de jaren 2024 en 2025 om de totale tijd van het hulpverleningstraject voor jeugdigen te verkorten.

De raad van Geertruidenberg besloot daarop deze uitnodiging aan te nemen en proactief in overleg te treden met het CJG en de gemeente Drimmelen en zo te streven een gelijk speelveld voor alle gebruikers van het CJG. Dit heeft ertoe geleid dat er een afspraak ligt dat de wachttijd (voor een afspraak) maximaal 4 weken mag duren en dat het CJG hierover rapporteert. Vanaf september 2023 is de wachttijd maximaal 2 weken geweest.

De extra middelen voor het overbruggen van wachttijden in de beschermingsketen en van de zorgaanbieder zijn hierbij noodzakelijk gebleken.

Eind 2023 is de extra ondersteuning binnen het onderwijs gericht op opvoedondersteuning, coaching van leerkrachten, delen van kennis met betrekking tot jeugdwet versus onderwijs en meldcode, geëvalueerd:

- Het specifiek benoemde doel: Na 2 jaar zijn de scholen voldoende toegerust om hulpvragen te

normaliseren, is er verduidelijking en gesprek over werkwijze tussen onderwijs en jeugdwet en weten scholen hoe zij de Meldcode Kindermishandeling moeten hanteren, slechts deels behaald. Er is veel onduidelijkheid wat met normaliseren wordt bedoeld, het snijvlak onderwijs/jeugdwet is nog regelmatig punt ter discussie en niet alle scholen hebben de volledige training Meldcode Kindermishandeling doorlopen.

- De inzet wordt bijna overal erg gewaardeerd en de samenwerking is goed/verbeterd. Er waren het afgelopen jaar 745 consultatievragen van leerkrachten of IBers aan de contactpersonen CJG binnen het onderwijs, 241 adviesgesprekken met jeugdigen (hierbij ook meerdere gesprekken met een jeugdige), en 77 aanmeldingen via school naar het CJG. Het gaat hier om cijfers van Geertruidenberg en Drimmelen samen. De inzet wordt in 2024 voortgezet met verscherpte doelstellingen en voorwaarden.

Eerstelijnsloket Jeugd

Dit betreft de bijdrage aan Veilig Thuis in 2023. Hiermee wordt geborgd dat er meldingen kunnen worden gedaan over onveiligheid/geweld, en dat deze worden opgepakt door middel van doorverwijzing of nader onderzoek. Ook betreffen dit de kosten voor het Jeugd Adviesteam, een expertteam van deskundigen op het gebied van jeugdproblematiek.

Veilig Thuis valt, samen met de vrouwenopvang (Safegroup), onder de centrumregeling 'Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) en meldpunt crisiszorg'. In 2023 is naast de reguliere taken, ingezet om de basis op orde te krijgen bij Veilig Thuis en op extra hulp en ondersteuning van vrouwen in de vrouwenopvang bij dagelijkse activiteiten.

Het jeugd adviesteam heeft in 2023 weer ondersteuning geboden aan het CJG.

Eerstelijnsloket WMO

Loket Werk, Inkomen en Zorg

Met het loket Werk Inkomen en Zorg (WIZ) wordt o.a. multi problematiek eerder gesignaleerd en de samenwerking met andere loketten geoptimaliseerd. Met een integrale benadering wordt ook de zorg voor de inwoner bevorderd.

Na de vraagverheldering waarbij met de inwoner wordt gekeken op welke onderwerpen binnen het sociaal domein er ondersteuning nodig is, wordt de vraag doorgeleid naar het juiste loket van de gemeente voor verdere behandeling. Daarbij wordt eerst gekeken naar de behoefte van de inwoner en vervolgens naar de wetgeving in plaats van te starten met het strak toepassen van wetgeving (omgekeerde toets). Procesregie zorgt ervoor dat zaken die betrekking hebben op meerdere onderdelen van het sociaal domein niet vastlopen c.q. dat ze worden vlot getrokken als ze toch zijn vastgelopen. Deze werkwijzen worden gecontinueerd en zo nodig verbeterd. Ook de samenwerking met onze externe partners wordt geïntensiveerd.

Ontwikkelingen Sociale Zaken

Afgelopen jaren heeft er aaneensluitend inhuur bij Sociale Zaken plaatsgevonden onder meer door tussentijdse taken die of vanuit de wetgever of vanuit lokaal beleid ontstaan, denk bijvoorbeeld laatstelijk aan de energietoeslag. De verwachting is dat vanwege de maatschappelijke ontwikkelingen dit komende jaren niet anders gaat worden.

In 2023 heeft het loket Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) zich verder ontwikkeld op het gebied van integraal en omgekeerd werken. Zo is er geïnvesteerd in collegiale toetsing en casuïstiekbesprekingen. Bovendien heeft er een interne verhuizing in het gemeentehuis plaatsgevonden waardoor de teams uit het sociaal domein nu bij elkaar gehuisvest zijn. Tevens is in 2023 een pilot gestart voor een integraal wijkteam, waarbij naast het loket WIZ ook Surplus Welzijn is betrokken. Deze pilot wordt in 2024 voortgezet en waar nodig bijgestuurd.

Sign. en coord systeem Zorg voor Jeugd

Zorg voor Jeugd is het systeem waarmee we aansluiten op de Verwijsindex Risicjongeren. Deze aansluiting is voorsnog wettelijk verplicht. We willen als regio West Brabant Oost (WBO) verder onderzoeken naar een alternatief systeem om te kunnen aansluiten op de Verwijs Index Risicjongeren (VIR).

Om diverse redenen hebben de overige gemeenten in West Brabant met ingang van 1-1-2023 besloten de overeenkomst met PinkRocade te beëindigen en geen nieuw systeem aan te schaffen. Wij hebben besloten om per 1-1-2024 hetzelfde te doen. De redenen zijn dat:

- Er wordt niet of nauwelijks gebruik gemaakt van Zorg voor Jeugd.

Al jaren werd en wordt door hulpverleners en andere professionals in West-Brabant in de praktijk weinig gebruik gemaakt van Zorg voor Jeugd. De belangrijkste reden is dat het niet gebruiksvriendelijk is. Daarnaast is ons Jeugdhulpstelsel zo ingericht dat de verwijzers, waaronder de jeugdprofessionals, zelf door contact en samenwerking met verschillende partijen ervoor zorgen dat ze geen jeugdigen uit het oog verliezen. De noodzaak van een signaleringssysteem is daarmee ook minder aanwezig. Omdat de overige gemeenten in West Brabant aan de hulpverleners hebben laten weten dat zij geen gebruik meer kunnen maken van Zorg voor Jeugd voor hun gemeente zal het gebruik voor Geertruidenberg zijn geminimaliseerd. Er zijn dit jaar nog geen meldingen bekend.

- Er zijn jaarlijks kosten verbonden aan het contract met PinkRocade.

Voor Geertruidenberg gaat het om een bedrag van € 7.568 per jaar. Voor een systeem dat niet oplevert waarvoor het bedoeld is, is dat teveel.

- Staatssecretaris Maarten van Ooijen (VWS) heeft op 28 september 2022 in een brief aan de Tweede Kamer aangegeven dat hij de VIR als wettelijke verplichting uit de Jeugdwet wil schrappen.

De Tweede Kamer heeft begin december 2021 een motie aangenomen, die de regering oproept om de wettelijke verplichting op het gebruik van de VIR te schrappen. De staatssecretaris geeft hier gehoor aan.

Sociaal Wijk Team

In de begroting is de toelichting voor dit onderdeel opgenomen onder Eerstelijnsloket WMO.

Omdat in de begroting aangehaakt is bij de beschrijving van het Eerstelijns loket WMO verwijzen wij ook hier naar de toelichting onder dit onderdeel.

3.8 Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?

Inkomensregelingen

Inclusieve samenleving: alle inwoners kunnen naar vermogen meedoen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Armoedebestrijding

Het aantal inwoners dat moeite heeft om rond te komen groeit. Er komt steeds meer kennis over de ingrijpende gevolgen van armoede, vaak van generatie op generatie, en op diverse levensdomeinen. Er komt een landelijke aanpak geldzorgen, armoede en schulden om de vicieuze cirkel te doorbreken en de bestaanszekerheid van deze inwoners te versterken. Daarbij is het beter bereiken van de doelgroep één van de speerpunten.

De Rijksoverheid wil in 2025 het aantal kinderen dat in armoede leeft, halveren ten opzichte van 2015. Een beter bereik van de kindregeling draagt bij aan het behalen van deze doelstelling. Mede door de energietoeslag zijn meer inwoners voor deze regeling in beeld gekomen. Het aantal deelnemers van de kindregeling is in 2023 gegroeid en bestaande deelnemers maken meer gebruik van de regeling. Daarnaast is er een pilot geweest met een schoolspullenpas van Stichting Leergeld. Ook is er een uitvoeringskader Financiële zelfredzaamheid met een aanpak voor armoede, geldzorgen en schulden (voor kinderen en volwassenen) in ontwikkeling. In 2024 start de uitvoering hiervan.

Besluit bijstandverlening Zelfstandigen

Er is steeds meer aandacht voor ondernemers die in (financiële) problemen komen. De BBZ is een van de mogelijkheden waar deze ondernemers aanspraak op kunnen maken. Wanneer deze niet kan worden toegekend wordt gekeken of schuldhulpverlening voor ondernemers kan worden ingezet.

Er is steeds meer aandacht voor ondernemers die in (financiële) problemen komen. De BBZ is een van de mogelijkheden waar deze ondernemers aanspraak op kunnen maken. In 2023 is het aantal ondernemers dat vanuit de BBZ ondersteuning ontvangt ongeveer gelijk gebleven. Wanneer de BBZ niet kan worden toegekend, wordt gekeken of schuldhulpverlening voor ondernemers kan worden ingezet.

Bijzondere bijstand

Wanneer inwoners voor bijzondere/onvoorziene kosten komen te staan, welke zij niet uit hun reguliere inkomen kunnen voldoen, kunnen zij een beroep doen op de bijzondere bijstand. Vooral in de kosten voor bewindvoering zien wij al een aantal jaren een stijging. De verwachting is dat deze stijging door zal zetten de komende jaren, gezien de huidige moeite die men heeft om rond te kunnen komen. Dit zal naar verwachting leiden tot hogere kosten op deze post dan in 2022.

Wanneer inwoners voor bijzondere/onvoorziene kosten komen te staan, welke zij niet uit hun reguliere inkomen kunnen voldoen, kunnen zij een beroep doen op de bijzondere bijstand. Vooral de kosten voor bewindvoering stijgt al een aantal jaren. Zoals verwacht zijn ook in 2023 de kosten voor bewindvoering toegenomen. Gezien de moeite die veel inwoners hebben om rond te komen, verwachten wij ook voor 2024 een verdere stijging.

Inkomensvoorzieningen (IOAW/IOAZ)

Ouderen werklozen kunnen een uitkering aanvragen. De gemeente controleert of er aan de voorwaarden wordt voldaan en beslist of er een uitkering wordt verstrekt.

Oudere werklozen kunnen een uitkering aanvragen. Als ouderen aan de voorwaarden voldoen, wordt de uitkering verstrekt. Het aantal IOAW en IOAZ-uitkeringen is toegenomen. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt blijft het voor oudere werklozen lastiger om een baan te vinden. Daarnaast neemt het aantal ouderen als gevolg van de vergrijzing toe.

PW inkomen

Alle inwoners moeten naar vermogen kunnen meedoen. Wanneer zij niet kunnen meedoen in de vorm van betaald werk kunnen zij terugvallen op onze inkomensvoorzieningen totdat zij weer in staat zijn om zelf in inkomen te voorzien. Het aantal uitkeringsgerechtigden is lastig te voorspellen maar is de afgelopen jaren ondanks corona vrijwel gelijk gebleven.

Alle inwoners moeten naar vermogen kunnen meedoen. Wanneer zij niet kunnen meedoen in de vorm van betaald werk, kunnen zij terugvallen op onze inkomensvoorzieningen totdat zij weer in staat zijn om zelf in inkomen te voorzien. Na een aantal jaren waarbij het aantal uitkeringsgerechtigden stabiel bleef, zien we in 2023 een lichte daling.

3.9 Begeleide participatie

Wat willen we bereiken?

Begeleide participatie

Nieuwe wetgeving die in besluitvorming is, biedt meer ruimte voor de menselijke maat en maatwerk. Nog sterker komt de nadruk op het uitstromen naar werk en een betere borging van bestaans- en inkomenszekerheid.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Dagbesteding en ontmoetingscentra

In 2022 is het Ontmoetingspunt Sandoel opengesteld. Een evaluatie zal het voortbestaan van deze voorziening moeten bewijzen. Onderzoek zal moeten uitwijzen waar de behoeften en hiaten liggen voor ontmoetingspunten voor de diverse doelgroepen.

Eind 2022 heeft er een evaluatie plaatsgevonden m.b.t. het Ontmoetingspunt Sandoel. Uit deze evaluatie kwam naar voren dat er weinig tot geen inwoners het Ontmoetingspunt hebben bezocht. Daarom is er in 2023 in goed overleg met de initiatiefnemer besloten het ontmoetingspunt te sluiten en wordt er in het programma Mens & Zorg aandacht besteed aan (toekomstige) ontmoetingspunten in de wijken/kernen.

Sociale Werkplaatsen

De invoering van de participatiewet leidt tot een wijziging van de instroom bij sociale werkbedrijven, zoals MidZuid. Daarnaast maakt de krapte op de arbeidsmarkt dat de problematiek van de instroom zwaarder is geworden. De dienstverlening en organisatie van MidZuid moet hierop anticiperen, toekomstbestendig en financieel duurzaam worden.

MidZuid heeft in 2023 ingezet op de ontwikkeling van de Technohub Inclusieve Technologie (TINT). Daarnaast zijn de plannen voor de herhuisvesting verder uitgewerkt. De gemeenteraden hebben hierover hun mening kunnen geven. Dit heeft geresulteerd in een fasering van de besluitvorming over herhuisvesting. MidZuid benut 2024 om een strategisch meerjarenplan op te stellen, zodat de gemeenteraad in 2025 op basis van de strategische visie een definitief besluit over de herhuisvesting kan nemen.

3.10 Arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

Arbeidsparticipatie

Inclusieve samenleving: alle inwoners kunnen naar vermogen meedoen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Participatiebudget

De uitvoeringskosten participatie bestaan uit de kosten voor de begeleiding vanuit MidZuid. Deze kosten stijgen al jaren. De gemeente heeft geen invloed op deze trajectprijzen. Mochten deze trajectprijzen wel moeten zakken, dan zien wij de tekorten die hierdoor ontstaan op de begroting van MidZuid terug in een stijgende gemeentelijke bijdrage. Onder aan de streep zouden we deze dan op een andere post alsnog betalen.

De uitvoeringskosten participatie bestaan voor een groot deel uit de kosten van MidZuid. De trajectprijzen stijgen als gevolg van jaarlijkse indexering of aanpassing vanuit Rijksoverheid. Daarnaast zien we dat de inwoners die door de gemeente naar werk worden begeleid, een grotere ondersteuningsbehoefte hebben. Door de krapte op de arbeidsmarkt wordt de doelgroep als het ware 'zwaarder'. Ook hierdoor stijgen de uitvoeringskosten.

3.11 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Wat willen we bereiken?

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Ook in 2023 krijgt iedereen de zorg die nodig is. We bekijken wel of – daar waar dat kan en verantwoord is – we een lichtere vorm van zorg aan kunnen bieden. Ook zullen we daar waar mogelijk een beroep doen op het voorliggend veld en het eigen netwerk.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gehandicapten parkeerkaarten

De verstrekking van de gehandicaptenparkeerkaart blijft in overeenstemming met de daarvoor bestemde regelgeving plaatsvinden zodat de mobiliteit van degenen die gebruik willen maken van deze voorziening gehandhaafd blijft.

Voor het jaar 2023 zijn er geen bijzonderheden te melden. Door het verstrekken van gehandicaptenkaarten aan de daarvoor bestemde groep, heeft de gemeente de regelgeving omtrent de mobiliteit gehandhaafd.

WMO hulpmiddelen

Medio 2023 gaat het nieuwe contract voor Wmo Hulpmiddelen in. Door prijs- en loonontwikkelingen is de verwachting dat de tarieven voor de hulpmiddelen zullen toenemen. De exacte budgettaire consequenties zijn nu nog niet bekend.

De kosten voor hulpmiddelen zijn in 2023 redelijk stabiel gebleven. Er is geen overschrijding van het budget.

WMO vervoersvoorzieningen

In 2023 loopt de aanbesteding voor een nieuw contract Deeltaxi met ingang van 2024. De verwachting is dat de vervoerskosten met bijna 10% zullen toenemen vanwege de grote stijging van de NEA-index.

In 2023 zijn de kosten voor Deeltaxi fors gestegen door een grote stijging van de NEA-index (13,7%) en een stijging van het aantal ritten t.o.v. 2022 (16%). De aanbestedingsprocedure heeft vertraging opgelopen. Hierdoor wordt het huidige contract gecontinueerd in 2024.

WMO-woonvoorziening

Door vergrijzing en het feit dat mensen langer thuis blijven wonen, zijn er vaker woningaanpassingen in de vorm van bijvoorbeeld trapliften nodig om dit mogelijk te maken. De verwachting is dat in 2023 de aanvragen voor trapliften zullen stijgen.

In 2023 zijn de kosten voor woonvoorzieningen lager uitgevallen dan verwacht. Incidenteel kunnen zich grote woningaanpassingen voordoen. Hiermee wordt rekening gehouden in de begroting.

3.12 Maatwerkdienstverlening 18+

Wat willen we bereiken?

Maatwerkdienstverlening 18+

Ook in 2023 krijgt iedereen de zorg die nodig is. Daar waar de burger niet kan terugvallen op het eigen netwerk of het voorliggend veld kan de inzet van een Wmo-voorziening een (tijdelijke) oplossing bieden.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Eigen bijdragen WMO

Dit budget betreft de eigen bijdragen van het CAK (Centraal Administratie Kantoor).

Specifiek wordt hiervoor van de gemeente geen actie verwacht. De verstrekking die door of via de gemeente in het kader van de WMO worden verstrekt worden deels in rekening gebracht bij de cliënten door het in rekening brengen van een eigen bijdrage.

Schuldhelpverlening

De nieuwe wet gemeentelijke schuldhelpverlening geeft gemeenten taken inzake vroegsignalering. De wettelijke taken zijn geïmplementeerd. De aangekondigde landelijke aanpak geldzorgen, armoede en schulden zorgt voor een bredere inbedding van deze vroegsignalering. De nieuwe aanpak moet ondersteunen bij de preventie van schulden en een kortere doorlooptijd van schuldhelptrajecten. Het betreft een integrale aanpak met fiscale, juridische en praktische uitvoeringsmaatregelen. De focus ligt hierbij ook op het beter bereiken van de doelgroep. Daarnaast richten de inspanningen zich op de nieuwe taak om schuldhelpverlening te bieden aan ondernemers.

Het is een uitdaging om de nieuwe aanpak te implementeren met de huidige personeelstekorten. Eind 2022 wordt bekend welke extra middelen en ondersteuning gemeenten (en andere partijen) ontvangen voor de landelijke aanpak. Het streven is de nieuwe aanpak binnen de beschikbare middelen te implementeren.

In 2023 is de vroegsignalering uitgevoerd conform wet gemeentelijke schuldhelpverlening. Hierbij hebben we brieven verstuurd, telefoontjes gepleegd en huisbezoeken afgelegd. Het bereik is in 2023 gelijk gebleven t.o.v. 2022.

We zien dat er steeds meer overeenkomsten worden gesloten met de NVVK en meer aanbieders hun vroegmelding in het systeem plaatsen. Hierdoor kunnen we wel eerder met de inwoners contact leggen.

WMO Begeleiding

Het kostenbeheersingsplan heeft in de afgelopen tijd alleen tot stabilisatie van het aantal cliënten met begeleiding en een kleine verschuiving naar lichtere zorg geleid. De verwachting is dat dit het hoogste haalbare is.

Het beroep op WMO Begeleiding is redelijk stabiel gebleven. Er is geen overschrijding van het budget.

WMO huishoudelijke verzorging

In 2023 verwachten we dat de kosten van de Huishoudelijke Ondersteuning verder blijven toenemen. Dit komt onder andere door autonome ontwikkelingen zoals de extramuralisering, de vergrijzing en het abonnementstarief. We verwachten dat het aantal cliënten blijft toenemen. Daarnaast nemen de tarieven toe doordat er sprake is van een flinke loon- en prijsindexering binnen het contract. We vragen hiervoor structureel een budgetverhoging van € 296.000 wat resulteert in een totaal budget van € 2.717.000.

In 2023 hebben we Wmo Huishoudelijke Ondersteuning aangeboden. De gecontracteerde aanbieders hebben te maken gehad met personeelstekort, waardoor het een uitdaging was om alle bestaande en nieuwe cliënten zorg te leveren. Zorgaanbieders hebben de mogelijkheid gehad om de zorg flexibel in te zetten. Daarnaast hebben we opties voor innovatie en kostenbeheersing verkend met de zorgaanbieders. De kosten van de Huishoudelijke Ondersteuning zijn in 2023 lager uitgevallen voor zowel de zorg in natura, pgb als HHT-regeling. Dit resulteert per saldo in een overschot van € 142.000.

3.13 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat willen we bereiken?

Maatwerkdienstverlening 18-

Daar waar de jeugdige/ouder niet kan terugvallen op het eigen netwerk of het voorliggend veld kan ondersteuning/begeleiding vanuit de Jeugdwet (tijdelijk) worden ingezet. De juiste en de beste hulp voor de jeugdige, zo dichtbij mogelijk. Hieraan willen we samenwerken met onze partners in het jeugdhulplandschap.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Individuele voorzieningen Natura Jeugd

Dit betreffen de kosten voor de tweedelijns jeugdhulp. Voor 2023 is, gezien de CAO-ontwikkelingen, een inflatiecorrectie te verwachten. Dit betekent dat er een kostenstijging verwacht wordt, op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de hoogte hiervan.

In de primitieve begroting 2023 is rekening gehouden met een prijscompensatie en OVA. Op basis van de informatie over de indexering, gaan we er voorlopig vanuit dat deze prijsindexatie

binnen de huidige begroting 2023 kan worden opgevangen. Het uiteindelijk effect van is mede afhankelijk van het gebruik van de voorzieningen en zal inzichtelijk zijn bij de Q-rapportages.

PGB jeugd

Hieruit worden de persoonsgebonden budgetten voor jeugd/jongeren uit bekostigd.

In 2023 zijn door de jeugdprofessionals van het CJG, 42 beschikkingen afgegeven voor een PGB.

3.14 Geëscaleerde zorg 18+

Wat willen we bereiken?

Geëscaleerde zorg 18+

Dit taakveld heeft betrekking op Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang. In het kader van Maatschappelijke opvang wordt in 2023 een nieuwe beleidskader opgesteld. Het Versterkingsplan Dak- en Thuisloosheid wordt verder uitgewerkt. De decentralisatie Beschermd Wonen is een jaar uitgesteld tot 2024. De GR Beschermd wonen is vanaf 2022 van kracht. De regionale gezamenlijke begroting zal naar alle waarschijnlijkheid in 2023 een positief saldo laten zien. Met de implementatie van de 'Koerswijzer Beschermd Wonen' zorgen we dat we op alle leefgebieden (o.a. wonen, financiële redzaamheid, gezondheid) voorbereid zijn op de zorg voor inwoners met een indicatie BW.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Maatschappelijke opvang

Dit betreffen de kosten voor de uitvoering van de Wet Verplichte GGZ, waardoor inwoners met spoed (gedwongen) kunnen worden opgenomen.

We passen de Wet Verplichte GGZ toe. We hebben een uitvoeringsplan gemeentelijke taken Wet verplichte GGZ van de gemeente in West- Brabant, daar hebben we uitvoering aangegeven. Van het meldpunt Crisiszorg tot het uitvoeren van maatregelen via burgemeester. Er is ook wekelijks een overleg met het meldpunt crisiszorg (met onze twee procesregisseurs).

3.15 Geëscaleerde zorg 18-

Wat willen we bereiken?

Geëscaleerde zorg 18-

Daar waar de jeugdige/ouder niet kan terugvallen op het eigen netwerk of het voorliggend veld kan ondersteuning/begeleiding vanuit de Jeugdwet (tijdelijk) worden ingezet. Dit draagt eraan bij kinderen gezond en veilig opgroeien.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd

Voor 2023 is, gezien de CAO-ontwikkelingen, een inflatiecorrectie te verwachten. De gemeente neemt deel aan een onderwijs-zorgarrangement (Plein 3). De kosten hiervan worden structureel geraamd op € 20.000.

In de primitieve begroting 2023 is rekening gehouden met een prijscompensatie en OVA. Op basis van de vastgestelde indexering, gaan we er voorlopig vanuit dat deze prijsindexatie binnen de huidige begroting 2023 kan worden opgevangen. Het uiteindelijk effect is mede afhankelijk van het gebruik van de voorzieningen en zal inzichtelijk zijn bij de Q-rapportages.

De pilot Plein 3 is in 2023 voortgezet. Ook jongeren uit de gemeente Geertruidenberg ontvangen ondersteuning en begeleiding vanuit Plein 3.

3.16 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Volksgezondheid

Vanuit volksgezondheid zijn er drie ambities voor 2023 benoemd: 'gezonde en veilige leefomgeving', 'verbreden en verdiepen preventie' en 'gelijke gezondheidskansen voor iedereen'. Het doel is dat inwoners die zo lang mogelijk gezond en fit blijven, zowel fysiek als mentaal. Het accent ligt komend jaar met name op het terugdringen van overgewicht, roken en alcoholgebruik.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Gezondheidszorg

Komende jaren wordt vanuit gezondheidszorg meer ingezet op preventie. Zo is er een regionale samenwerking tussen de GGD, zorgverzekeraars en gemeenten om gezamenlijk in te zetten op preventie en gezondheid. Daarnaast gaan we als gemeente vanaf 2023 aan de slag met het lokale preventieakkoord (roken, alcohol en overgewicht) en nemen we deel aan het actieprogramma Kansrijke Start.

De GGD begroting gaat voor onze gemeente in 2023 uit van een bedrag van € 879.163. Voor 2023 stond een begroot bedrag van € 797.586, wat betekent dat de subsidie aan de GGD vanaf 2023 verhoogd moet worden met een bedrag van € 81.577. Deze toename wordt met name verklaard door de toename in: kosten voor de basistaken, de bijdrage in het basispakket JGZ 0-3 jarigen, huisvestingskosten en de CAO impact 2023.

De GGD heeft in 2023 naast de reguliere taken rondom jeugdgezondheidszorg en infectieziektebestrijding extra ingezet op het verbreden en verdiepen van preventie. Het voorkomen dat er gezondheidsproblemen ontstaan, is hierbij het uitgangspunt. In 2023 is de GGD nauw betrokken geweest bij de plannen die lokaal en regionaal opgesteld zijn in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA).

3.17 Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?

Begraafplaatsen en crematoria

Graven en asbestemmingen worden uitgegeven op de huidige gemeentelijke begraafplaatsen in Geertruidenberg en Raamsdonk: er vindt geen productdifferentiatie in het aanbod in lijkbezorging plaats. Jaarlijks worden bovengronds graven geruimd, regelmatig worden ondergronds graven geruimd. Er wordt zoveel mogelijk gestreefd naar een maximaal haalbare kostendekking door een financieel optimale uitvoering van de operationele taken.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemene begraafplaatsen

Om de ruiming van graven op de begraafplaatsen structureel uit te voeren is vanaf 2024 structureel een budgetverhoging van € 3.000 nodig (totaal budget per jaar: € 10.000).

In 2023 heeft er een grote ruiming plaatsgevonden op de Algemene Begraafplaats Raamsdonk, zowel op de "oude" als de "nieuwe" begraafplaats.

Lijkbezorgingsrechten

Nabestaanden betalen jaarlijks leges voor het huren van een graf voor een periode van 10 jaar of een urnennis

In 2023 hebben er in totaal 16 begrafenissen plaatsgevonden op de Algemene Begraafplaats van Geertruidenberg en de Algemene Begraafplaats in Raamsdonk. Overige inkomsten zijn betaalde leges voor verlenging grafrechten, verleende vergunningen voor het plaatsen van een monument of rechten voor een Columbariumnis.

3.20 Mutaties reserves

Wat willen we bereiken?

Mutaties reserves programma 3

De reserves hebben verschillende functies. Waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's (weerstandscapaciteit). Een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifiek doel of activiteit. Een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie zoals o.a. dekking van kapitaallasten van investeringen.

Wat gaan we daarvoor doen? / Wat hebben we daarvoor gedaan?

Reserve Afschrijving investeringen IHP

Dekking voor huidige en toekomstige kapitaallasten van de uitvoering van het IHP.

Bij het vaststellen van het IHP is besloten een reserve dekking investeringen IHP te vormen. De storting is gebaseerd op een OZB opbrengst van 1% per jaar (cumulatief) gedurende een periode van 15 achtereenvolgende jaren. Met deze methodiek wordt geleidelijk ruimte in de begroting gecreëerd om de toekomstige kapitaallasten van de onderwijshuisvesting te kunnen bekostigen. Ook in 2023 heeft de begrote storting plaatsgevonden. Op termijn groeien de kapitaallasten en de storting/onttrekking van de reserve IHP naar elkaar toe en kan deze tegen elkaar wegvallen.

Reserve sporthal Dongemond

Met raadsbesluit is een risicoreserve "exploitatietekort sporthal Dongemond" ingesteld ten behoeve van mogelijke exploitatietekorten of mogelijke negatieve vermogensaldi bij ontbinding van de stichting.

De reserve sporthal Dongemond is gevormd om in te kunnen zetten in geval van exploitatietekorten, groot onderhoud of investeringen door de stichting of eventuele negatieve vermogensaldi bij ontbinding van de stichting. In 2023 heeft de gebruikelijke storting plaatsgevonden.

Reserve Noodfonds 23

Het noodfonds heeft tot doel te voorkomen dat huishoudens met betalingsproblemen grote schulden opbouwen. Opzet is om huishoudens met een inkomen tussen de 120-200% van het sociaal minimum te helpen die, ondanks de kabinetsmaatregelen, hun gestegen vaste lasten écht niet meer kunnen betalen.

In 2023 is hiervan beperkt gebruik gemaakt. (€ 35.000).

Vrije Algemene Reserve opgave 3

In de begroting wordt de inzet van de Vrij Algemene Reserve veelal gekoppeld aan incidentele uitgaven waarvan de gemeenteraad instemt om deze incidentele uitgave te dekken door een onttrekking uit de Vrije Algemene Reserve. Deze onttrekkingen worden gekoppeld aan de programma's. Voor programma 3 is een onttrekking voorzien ter dekking van de kosten van de vergoeding van het zwembadabonnement aan het zwembad.

3.30 Wat heeft het gekost?

P3 Wat heeft het gekost?

Overzicht Mens en Zorg (bedragen x € 1.000)

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	35.007	31.876	38.503	37.194	1.308
Baten	-10.575	-6.231	-12.576	-12.945	369
Saldo	24.432	25.645	25.927	24.249	1.677

Resultaat bestemming

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	715	315	315	315	0
Baten	0	-116	-155	-160	5
Saldo	715	199	160	155	5

Gerealiseerd resultaat

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil Begroting / Rekening 2023
Lasten	35.722	32.191	38.818	37.509	1.308
Baten	-10.575	-6.347	-12.731	-13.105	374
Saldo	25.147	25.844	26.087	24.404	1.682

3.40 Voortgang investeringen

In de onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen een toelichting gegeven op de investeringen zoals opgenomen in het investeringsplan 2023 of in het boekjaar 2023 separaat door de gemeenteraad zijn besloten. In het jaarrekeninggedeelte is de detailinformatie van alle lopende investeringen opgenomen.

Krediet omschrijving	Toelichting
23 Investerings sportvelden algemeen.	Niet alle renovaties conform MJOP zijn in 2023 uitgevoerd. Dit betreft de renovatie van het hoofdveld van "vv Raamsdonk". Deze renovatie worden in 2024 uitgevoerd. Tevens zal de naam van het krediet in 2024 aangepast worden naar "Renovatie hoofdveld vv Raamsdonk".
23 DDHC Hockey renovatie zandveld.	Na akkoord revisie met aannemer ontvangen we een laatste termijn factuur en de eindafrekening.
23 RFC Renovatie hoofdveld.	Laatste factuur van de aannemer ontvangen. Project kan worden afgesloten.
23 Kind Centrum (Kinderdagverblijf).	Dit project bevindt zich in de opstartfase, er wordt gewerkt aan het ontwerp.

3.50 Risico's

Een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden of een toename van aanvragen voor bijzonder bijstand

De verwachting is dat de aanhoudende onrust in de wereld leidt tot een afkoeling van de economie. Voor 2024-2025 wordt landelijk een (bescheiden) stijging van het aantal bijstandsgerechtigden verwacht. Daarnaast neemt het aantal IOAW en IOAZ-uitkeringen als gevolg van de vergrijzing toe. Het aantal inwoners dat een beroep doet op bijzondere bijstand is door de energiecrisis en inflatie toegenomen. Gezien de moeite die veel inwoners hebben om rond te komen is de verwachting dat de uitgaven komend jaar wederom zullen toenemen.

Voortijdig opzegging leasecontract

Omdat Enexis geen grootverbruik aansluiting verstrekt t.b.v. het Kindcentrum aan de Parklaan te Raamsdonksveer, wordt door Stichting Uniek een leasecontract van 10 jaar t.b.v. een energieopslagsysteem afgesloten. Het leasecontract kan na 5 jaar worden opgezegd, tegen een bedrag van €120.000,-. Het kan voor de gemeente Geertruidenberg mogelijk interessant zijn om hier gebruik van te maken, in het geval Enexis op een gegeven moment wél een grootverbruik aansluiting zou kunnen verstrekken.

Tekort op exploitatie WSW (Midzuid)

MidZuid is een belangrijke partner wat betreft de plaatsing van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De exploitatie van sociaal ontwikkelbedrijven staat onder druk. Het meerjarenperspectief laat een toename van de gemeentelijke bijdragen zien. Daarnaast leidt de besluitvorming over nieuwe huisvesting hoogstwaarschijnlijk tot een verdere verhoging van de gemeentelijke bijdrage. Tegelijkertijd worden gemeenten, ook Geertruidenberg, geconfronteerd met teruglopende Rijksmiddelen voor deze wettelijke taak.

Toename aanvragen WMO/ aantal voorzieningen per inwoner

De toenemende vergrijzing zorgt ook voor een toenemend beroep op Wmo-voorzieningen. Dit zorgt voor hogere uitgaven, welke stijgende lijn de laatste jaren goed zichtbaar is. Hierbij is nu ook het personeelstekort een factor van betekenis geworden. Het is de vraag of er de komende periode voldoende personeel zal zijn voor deze groeiende vraag naar ondersteuning.

Onvoldoende kunnen terugvorderen van BTW (over bepaalde dienstverlening)

Sinds 2019 valt de exploitatie van sportaccommodaties onder de btw-vrijstelling. Dit betekent dat het niet meer mogelijk is om btw in aftrek te brengen. Het Rijk compenseert dit door middel van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK). Ook in 2023 is een aanvraag gedaan voor een bijdrage uit deze regeling. De SPUK-regeling is vanwege het landelijk aangevraagde bedrag, net als vorige jaren, waarschijnlijk niet dekkend. Eind 2024 wordt de definitieve vaststelling verwacht.

Toename Jeugdhulp aantallen en/ of complexe (duurdere) vormen

In 2023 laat ambulante jeugdhulp een toename zien, ten opzichte van 2021 en 2022. Dit gaat gepaard met het doel van regio WBO om het aantal jeugdigen in de Jeugdzorgplus, jeugdbescherming en jeugdreclassering te verminderen in de komende jaren. Echter, we constateren ook een verzwaring van de hulpvragen; de problematieken bij jeugdigen worden complexer. Hierdoor zien wij een toename van inzet van zorgvormen uit het Landelijk Transitie Arrangement (LTA) en maatwerken.

3.60 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Onderstaande tabel bevat de wettelijke Beleidsindicatoren van Programma 3.

Nr.	Taakveld	Naam indicator	Begroot 2023	Jaar	Waarde (Jaarrekening 2023)	Eenheid	Bron	Opmerkingen
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	2,7	2022	7,2	Aantal per 1.000 leerlingen	RBL	
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	13	2022	20	Aantal per 1.000 leerlingen	RBL	
19.	4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	1,70	2021	1,7	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	52,3	2020	52,3	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	
21.	6. Sociaal domein	Banen	654	2021	654,0	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 65 jaar	LISA	
22.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	1	2021	1	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	
23.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	5	2021	4	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	72,3	2022	74,6	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	
26.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	1	2021	1	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	
27.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	232	2023	220	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	
28.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	73	2022	35	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	14,0	2022	13,8	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	2	2022	0,7	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	0,0	2019	0,4	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	
32.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	990	2022	1010	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	

Beleidsindicatoren beleidsrijke begroting 2023

Hoe gaan we dit meten?

Strategisch doel	Indicatoren	Aantal
Inwoners zijn en blijven vitaal	% inwoners met overgewicht/obesitas	inwoners 18-64: 60 % (2022) inwoners 65+: 61% (2022)
	% inwoners dat kampt met eenzaamheid of depressie	18-64: 48 % (2022) 65+: 52% (2022)

Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer	% inwoners met problematische schulden	Huishoudens met problematische schulden (2020): 6,4% Inwoners dat een betalingsachterstand had in het afgelopen jaar (2022) 18-64: 10 % 65+: 3%
	% inwoners met terugkerende schuldenproblematiek	
Meer sociale cohesie in de lokale samenleving	% sportverenigingen dat inclusief sporten ondersteunt stijgt 35%	
	% inwoners dat onvoldoende sociale samenhang ervaart daalt van 53% naar 35%	
Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak	% kinderen dat jeugdzorg heeft	13,8 % (2022)
	%/aantal jongeren dat regelmatig middelen gebruikt	Recent alcohol gedronken: 39% (2021) Recent binge gedronken: 30% (2021) Heeft ooit wiet/hasj gebruikt: 7% (2021)
	%/aantal veilig thuis meldingen	210 (2022)
Houdbare basisondersteuning	Het gebruik van geïndiceerde voorzieningen	Gerealiseerde uitgaven WMO maatwerkvoorzieningen per inwoner: € 271 (2022)

